

CHID. COLON.
nis conspicui Vini
limine prælij,
effere Belli,
Equitumve Notæ
& sibi maxima
nomia nobilis
ète Famæ,
tum sibi legit Ordo

TATVVM)
VTATI,

Doctores prælii, hinc
Synodus Ecclesiæ,
Boynegh, qui grandæ
Comiti, Principi arto
præsenti tempore Sobli
qui illi deputat usq, Sic
ur, polens sapientiâ omni
m est, Consilijs, Ducor.
litæ, Patres, Recepto
lanti scribere plura vetera

38

STATUS

IV.

N^{us} Præbiteria
Prima And
loni

Imperatoria Rhena

Archidiecepsi caput

Rheni Metropolis:

huius habet, ut (quod)

Electio patrie pri

Conscribit, scripto

Scilicet Ordinis

Directrix Rhena

Partim Nobis

In die à facimus,

Vive Magistratu

Vnus Cuncti, per

Dicitur è cetero,

Hec mos cu

archidiecepsi, q

Romani occasu

Contra German

Struxerunt, qu

Tantum Augustu

Oscidua ad Rhe

Emibus sig. sua

I.

ANDERNACVM.

NVnc Vrbes recto contingimus ordine, quarum
 Prima ANDERNACVM surgit, celebrisq; Te-
 loni

Importatur à Rhenana vbiq; supremum
 Archidicefis caput est, Provincia ad oras
 Rheni Metropolis: reliquis ex Urbibus illa
 Ius habet, ut (quoties summus pro tempore Præsul,
 Elector patriæ princeps Comitum Bonna
 Conscribit, scriptisq; simul grauiora Dynastiæ,
 Scilicet Ordinibus proponit pondera) clara
 Directrix Rhenana loco sit prima per Vrbes.

Partim Nobilitas, civilia Corpora partim
 In dictâ faciunt, solidantq; novantq; decentem
 Vrbe Magistratum, succedit quolibet Anno
 Vnus Ciuili, verum alter Consul Equestri
 Dicitur è cœtu, sic pulchrum ineunte Senatam.

Hæc inter cunctas Vrbs antiquissima flores
 Archidicefis, quam retrò sæcla priora
 Romani occasum versus propè litora Rheni,
 Contrà Germanos bellantes, solis ad ortum
 Struxerunt, quando Romana potentia primò
 Tantas Augusto capiebat Casare vires,
 Occidua ad Rhenum, pars defensiva quod esset
 Finibus vsq; suis: quingentis longius annis,

ARCHIDIOECESIS COLON.

Imperij exemptis Germanis Rhenus ab una
Atq; alia Gallis fuerat disjunctio parte.

Nunc, ut tam celebris, qui Rhenus ab Alpibus exit,
Ad defendendum, debellandumq; rebelles
Inq; ascendendo descendendoq; carinis
Commoda multa tulit, Romanis vsq; maneret,
Filius Augusti belli Dux Drusus ad imam
Hunc juxta fluvium summis de partibus oram,
Quinquaginta vltra monumenta locavit, & arces,
Inter quas, etiam praecleara fuisse leguntur
Oppida cum Castris; & plura tacendo priora
Ad partem occidentalem, Rheni qua jungitur vndis
Ipsa Mosella, subit Turrus, Naco, Antoniacum,
Brisiacum, Ara, Renomagumq; Genesia regis,
Hinc quondam Verona, alias Bona Castra, vocatur
Iam Bonna, Archipatris Residentia, post Vicelinum,
(Transio Agrippinas Romano jure Colonos)
Marconium surgit, Buruncum, Durmagiumq;
Novesium, Drusi qua mox nova Castra fuere,
Gelduba, & Calo, Aschburgum, Albiniana, Vetera,
Praeter Agrippinas, Vbia se cuncta subesse
Hec scribunt Patria loca, magni qua Via Drusi
Olim Romulidum Ducis, atq; exercitus vltra
Ad debellandum Frisios, populosq; Cberuscus
Ductus ad Oceanum flavum propè littora Rheni:
Vnde Dicecesis quondam hec Ripuaria dicta est.

Et nullo dubitante licet, quamplurima tali
Castra Dicecesi fuerint comprehensa, suomet

STAT
Hic tractanda deb
Nouina (at claris
Hoc verò antiquu
I Castris istis, Roman
Oppida paulatim, Ma
torresse, inter quas
ANDERNACUM,
Antior, & vnde, gr
Hac tamen est mult
Ex Antonino nome
Sint utcumque reli
Nomen amasse diu
Disperit inuatum
Fecerat, istud hinc
ANTE-NACUM
Quod patet, AN
Antijacet, terra
Hanc procal à m
Hanc alias
Turris & Ma
Munit, atque sp
Hi Pagi My
quum
ANTE-NACO
Atque in vicinis
Ejusdem nom
Qui Nanciu mu

STATUS IV.

Ista loco tractanda dabo, quia nullus eorum.
Nomina sat claris expressit versibus author.

Hoc verò antiquis extat memorabile scriptis
E Castris istis, Romanorúmque stativis
Oppida paulatim, Martisque è sedibus Vrbes
Surrexisse, inter quas Prima fuisse videtur
ANDERNACUM, at nomen huic quis fecerit Vrbi
Author, & undè, gravis lùs est, nec dicere tutum.
Hec tamen est multis mens & sententia, quodam
Ex Antonino nomen venisse, sed ista
Sint utcunque velint, antiqua hoc tempora certum est
Nomen amasse diu: poterit tamen omnis ad omnem
Desuper ornatum discurrere, qualiter olim
Fecerat, istud huic qui nomen contulit Vrbi,
ANTE NACUM, cuius vis vocis & Emphasis hac est,
Quod patet, ANTE NACUM; Rivo quia scilicet isti
Antejacet; terra Meinfeldi è saltibus, Vrbe
Haud procul à media qui manat in organa Rheni.

Hanc alias * Primus Fredericus nomine, firmis
Turribus & Muris Dux Archiepiscopus urbem
Muniit, atque ipsam Indultis plus mille beavit.

Hi Pagi Mysenheimb, Kehl, Namedyque propin-
quum

ANTENACO subsunt: Mysenheimb undique circum
Atque in vicinis Meinfeldi partibus, imà
Effodiuntur humo grandes pulchrique molares,
Qui Nautis multis & Mercatoribus en pti,

* An 1109.

ARCHIDIOECESIS COLON.

Ad Rheni ripam per tympana versa rotantur,
Puppibus aptantur, Batavæque vehuntur ad oras.

Ast propè Kehl, inter montes insigne videtur
Carmelitarum, Antonisstein nomine, Claustrum,
Acida diversis præbens medicamina morbis
Quà salit unda, hujus sanos estate liquores
Multa caterva hominum, longèque jacentibus, immò
E queisunque locis confinibus accola mit em
Haurit in agrorum curam, potùmque diurnum.

Ad Namedy festino DEI de Nomine nomen
Quod sibi congeminat, nam postquam Magnus aper-
tum

Christicolam primus se Constantinus in orbem
Duceret, ut justo Maxentius ense Tyrannus
Cumberet, & cunctum Romani Militis agmen
E Britannorum Germanorùmque coavis
Fimibus, undantem sibi collegisset ad Aram,
Præclarumque Crucis vidisset in aère Signum,
Quod certam spondebat opem, certòsque triumphos,
Fulva characterum circum lucente per astra
Lemmata, IN HOC SIGNO VINCES (fœlicius
omen

Nulli unquam affulsit Populòve, Urbive, Ducive)
Hinc hominum mens illa, loco quo Numine Divùm
Stat Namedy, fausto Romanis etbere signis
Arma execrantem gentilia, nobile summi
Inscripsisse DEI nomen, quod clarius extat

STAT

In Constantini casu val
Hoc habet ante P
Lam velati Sim
Hic ut primam Vexill
Sic Constantius, quo
Cum Cruce præfixa:
Andernaciensi, Nam
Laudis habere grad
Primus Christiani
Excelsum Nomen L
Perduraturo mand
Qui prædicta V
Ad Rhenum Bas
Parim clivosis lig
Circumanti, lat
Inde Monasterium
Vix hor à, Lach
Suprà millenam p
Pulchra virent et
Collegiumq, illu
Saxum planis
Dispat ab Vrbe, l
Agrippensis cap
Archidiecesis, cu
Hinc facile esse le
Qui talianam su

* Cantua

STATUS IV.

In Constantini cufis valido are Monetis,
Hocque notat Labarum Christi venerabile Nomen.

Iam veluti Sintzig, de quo post mentio fiet,
Hoc habet ante Vrbes Pagosq; Encomion omnes,
Illic ut primùm Vexilli ostensa figura
Sit Constantino, quo nunc Ecclesia gaudet
Cum Cruce praefixâ: Satrapatus sic quoq; pollet
Andernacensis, Namedy specialiter isthunc
Laudis habere gradum, quod ibi ter maximus Orbis
Primus Christicolûm Caesar laudabile Christi
Excusum Nomen Labaris insculpsit, idq;
Perduraturo mandarit inesse metallo.

Qui praedicta Urbis superest Situs, ille deorsum
Ad Rhenum Baccho est parti in saecundus, abundat
Partim clivosis ligniq; feracibus aruis,
Circumdantq; latus praegnantia gramine prata,
Indè Monasterium, Benedicti ex ordine distat
Vix horâ, Lach nomen huic, quod vidit in alto
Suprà millenum propè nonagesimus Annus.
Pulchra virent etiam circum, pomaria, muros,
Collegiumq; illic Divi pranobile * Thomae;
Sursum planus ager, spatium quâ circiter hora
Distat ab Vrbe, locus, Turris qua dicitur Alba:
Arippinensis capit hic exordia, jusq;
Archidicecesis, cum pluribus auguror illum
Hunc facile esse locum, de quo canit Ethnicus Author
Qui Iulianais fuerat tunc miles in armis

Mar-

* Cantuariens,

ARCHIDIOECESIS COLON.

Marcellinus, eum, Iulianum nempe · supremus
 Dùm Constantini Magni Legatus abiret
 Adversum Francos, atq; has venisset in oras,
 Qui transrhenanis VVesteryvaldensibus orti
 Finibus, hinc omnes juxtà Rhenumq; Mosamq;
 Vastassent Vrbes, solidam hanc reperisse per omnes
 Illasam Turrim, Treuiros interq; Colonos,
 Quæ divisiuo distinguit limite dictas
 Agrippinatum Trevirorumq; vnica gentes,
 Parte in utraq; datur Ius cernere Principis armis.

Antè fuit dictum: Friderico à Præsule primo
 Qui locus hic primùm fuerit conversus in Urbem.
 Ingenti numero Sucui dùm militis Agmen
 Vsq; per Vbiacam prædando, furendo, necando
 Archidioecesi debaccharetur, & ignes
 Flammarumq; globos vicina per oppida ferret,
 Archipater Fridericus abit longè impare turmâ
 Ad sibi subjectos populos Patriamq; tuendam,
 Et fausto hostiles maçtat mucrone phalangas.
 Maxima pars ferrum sensit, pars cetera Rheni
 Fluctibus hausta, fugam malè consultando parauit.
 Hinc adèò celebris devicto ex hoste Triumphus,
 Quem talit hic Præsul Superùm moderamine juxtà
 ANTENACUM (qui Pagus erat tum tēporis) ansam
 Præbuit, ut fossis Vicum hunc solidârit, & altis
 Turribus & Muris cinctum, Indultisq; potitum
 Auxerit, * atq; ultrò pulchram mutâr it in Urbem.

Hanc

* An. 1107.

STAT

Hinc Dux Baudouin
 Invenit triphi Sui
 Præfuit, & oppressit
 Insuper Vluarum hab
 Postquam ferre Succ
 Lapidit, & malè Sui
 Vrbi servata manu,
 * An. 1163.

NO

NOVESTUA
 d'f
 Archidioecesis C
 Inferior Rheni r
 Ingreitur roto.
 Antea, quâ Rivu
 Insuit in Rhenu
 Oo grave mur
 Divisa est, hodi
 Circumagatq;
 Et tali lapsu, bi
 Dissidit piacu
 Hæc in Rom
 Lata partem, bi
 Et Euro excellit
 Crima, quod it

STATIUS IV.

Hanc Dux Baudisus Guilhelmus Marte cruento
 Insanum tristi Suecorum tempore frendens *
 Presit, & oppressit, crebrisque excursibus agros
 Infestos Vbiorum habuit prædando, sed Anno
 Postiore ferox Suecorum exercitus Urbem
 Liquit, & indè Sui fuit huc in Principis usque
 Vrbs servata manu, atque hodie servatur Eidem.

* An. 1632.

II.

NOVESIUM.

NOVESIUM quondam, quæ post Vrbs Nussia
 dicta,

Archidiœcesis Caput est, quam circuit undè
 Inferior Rheni tractus. Comitibus primo
 Ingreditur voto, Ripa vicina jacebat
 Antea, quæ Rivus lunarem dictus Anarpha
 Inluit in Rhenum, sed nunc à Flumine multum
 Ob grave murmur aquæ, collectantisque procellas
 Divisa est, hodie quamvis petat Eruatis Urbem,
 Circumagatq; molas portarum limina subter,
 Et tali lapsu, binis quadrantibus horæ
 Dusseldorpiacum contra, Rheno inferat undam.

Hæc in Romano jacet Vrbs longissima fundo,
 Lata parum, hic nutrit sæcundos frugibus agros,
 Et Rivo excellit: qui Crura vocatur ad Arpham,
 Crura, quod insolitum, contra decurrit ad ortum,

ARCHIDIOECESIS COLON.

Ast illic flumen viridantia prata coronant,
 Quà fracto è Rheno ductus fuit antè Canalis
 Kehl dictus, gravior naves quo mercibus Urbem
 Attigerint portuq; iterum sint inde solute.

Ast Romanorum dùm tempore Claudius, ille
 Civilis, Rheni Sociis habitantibus oras (a)
 Teutonia populis, Frisia de gente profectis,
 Et Velavv, & Betavv, vicinofq; inde Gugernos,
 Quae loca Romulidùm praefectus jure tenebat
 Petilius Cerealis, ovans cepisset in armis,
 Geldria quàm nunc est, & Clivia, jamq; studeret
 Vndiq; Gallorum finès, Rhenoq; propinquas
 Romani Imperii ferro sibi subdere terras:
 NOVESIUM verò, quàm Drusus tempore summi
 Caesaris Augusti Castellum jam antè locarat,
 Romanas partes sequeretur, & arma Quiritum,
 Ille, quod Annales referunt, exercitus apto
 Hic Nova Castra loco paulatim extruxit & Urbem,
 Erectumq; simul Drusi molimine Castrum,
 Quod modò suprema nomen fert porta Maria,
 Duplice munivit muro, vastiq; novavit
 Turribus, undè Novi quasi Castrum à nomine nomen
 NOVESIUM retinet, quod post transivit in Urbem.
 Haec (b) Nordimannorum subjecta incendia sensit,
 Extremamq; illi bellum crudele Ruinam
 Attulit electus Caesar (c) quod gesit uterq;
 Otto jure suo Quartus, luctante Philippo.

Insuper

[a An. 70.] [b An. 887.] [c An. 1205.]

STAT
 Nuper Vrbsidem (se
 quando (a) Palatinu
 Camg, Peto regimen
 Hinc enim roro Carol
 Anali jam dictam Vr
 Londg arvis verò Ha
 Elector Princeps Her
 Archidiceps, mer
 Conferabat cam:
 Caesar commotus t
 Obsidione Vrbsim,
 Quando celebratur
 Caesaris accessu, pa
 Vrbs tunc indoluit
 Nempe Magi
 Ius habet, & rub
 Nundina in hac
 Vrbs celebratur
 sistere iudicis, Q
 Consul uterque
 More Quiritum
 Constituumt par
 Iustitiam exercere
 Nisiaco in E
 Vndiq; remandi
 Exemptio Vrbs
 Vrbs, quod

[a An. 147

STATUS IV.

Insuper Vrbs eadem sevissima bella subivit,
 Quandò (a) Palatinus Comes, Archimista Rupertus
 Cumq; Peditum regimen, Prælatumq; tenebat;
 Huius enim voto Carolus Burgundius audax
 Annali jam dictam Urbem obsidione premebat,
 Landgravius verò Hassorum, qui postea factus
 Elector Princeps Hermannus. Rector in ista
 Archidiecepsi, mirando laudis honore
 Conservabat eam: Fridericus Tertius inde,
 Caesar commotus tam pressam exemit acerbâ
 Obsidione Urbem, Sanctus Bonifacius (b) orbe
 Quandò colebatur, Carolus tunc solvere castra
 Cesaris accessu, pacemq; precare coactus,
 Vrbs tunc Indultis, multisq; fauoribus aucta est.

Nempè Magistratus cudendi in signe Monetas
 Ius habet, & rubrâ signandi dogmata cerâ:
 Nundine in hac vnum memoratâ quinq; per Annum
 Vrbe celebrantur, Civis non cogitur extris
 Sistere iudicjs, Gladij jus obtinet amplum
 Consul uterque Regens, fasces portantur ab ipsis
 More Quiritorum, invento qui crimine dignas
 Constituunt pœnas, & sacram vindicem iusto
 Iustitiam exercent vitâq; neciq; Magistri.

Nusiaco in Bourbahn liberrima civibus extat
 Vndiq; venandi per quolibet arva potestas,
 Exemptiq; Vrbs sunt vectigalibus omnes.
 Urbis, quod superest, auratam Insignia gestant

Nigro

[a An. 1475.] [b An. 1476.]

ARCHIDIOECESIS COLON.

Nigro Aquilam, campōq; rubro Crux discolor alba est.

Ad confirmandos hos, diva Indulta, fauores
In patulo ore Fori, Caesar Fridericus in aere
Tertius exsculptus, Statuâ sublimè videtur.

Tunc etiam in gratum præcepta ex hostibus Urbis
Symbolon, ante, die Veneris, quam spiritus almus
Orbe colebatur, primùm processio sumpsit
Annua principium populo comitante fidei:
In cuius Robur Sixti indulgentia Quarti
Mille octingentis, quadragintaq; diebus
Concessa è Bulla est cunctis, præsentia quorum
Hoc festum exornat: summum stat Martyris illic
Delubrum sancti Bellatorisq; Quirini
Ara, Theodulo qui concomitante tribunus,
Cumq; Alexandro Papa * cumq; Hermete Roma
Præfesto, reliquisq; sacro Baptismate lotis,
Aurelianæam truculenti Iudicis iram,
Ex Hadriani olim mandato Caesaris hausit,
Tormentisq; grauis Christi pia dogmata pandens
Martyrj palmâ succinctus in astra tetendit.

Martyris hinc Templum, cuius celsissima turris,
Munster ab antiquo condictum nomine, quondam
Hocce Monasterium Benedicti regula sanxit,
Cuius adhuc habitus criptâ tabulatus in imâ est.
(Tempora mutantur) mundanis jam Canonensis,
Stemmata præclaris, dos est hæc nobilis Aedes;
E Caroli Quarti rescripto, causa probatur,

Sacri-

* An. 116.

STAT

Sacri numero quatuor
Hic Cameris e Clu
Cinnix Beria, alio C
Surrexerant, domiq; i
Fundator Templo, Cr
Hic Comitatus munit
Dio Bruno à Dagehou
E post Tollens Pra
Comiq; Peda imperi
Pontificis Nom No
Lemq; profectur u
In comitem Gopam
Viri abbatisatu v
Fratri jam Pape
Reliquis, quos ill
NOVEIUM: stat
An Festina dies, e
Dnotum vere aff
Impedit ritus, s
Parono, magnu
Nissa Causa
Cum Friderico
Pacis, ut (illius c
Frisca regni heres
Maximiliano, di
Hoc per comitatu
Austriate Demu

* An. 827.]
[An. 1416.]

STATVS IV.

Sacrifici numero quatuor, Missæq; ministri.

Hoc Comes è Cluiva Delubrum Eberhardus, * & eius
 Coniux Berta, alto Caroli de stemmate Magni
 Struxerunt, binusq; iacet tumulatus in illo
 Fundator Templo, Crucis ante Altare, sepulchrum
 Hoc Comitum monumentum Eberhardi dicitur; Anno
 Quo Bruno à Dagsburg Vbia qui Presbyter aedis,
 Et post Tullensis Præsul, Papale Byretum,
 Cumq; Peditum imperium captabat, & usq; tenebat
 Pontificis Noni Nomen sublime Leonis:
 Iamq; profecturus Romam sociare sororem
 In comitem Gepam placuit, quam Nussia primam
 Vrbs Abbatissam voluit, donata fauore est
 Fratris jam Papæ, sancti cum Martyris illic
 Reliquijs, quas illa (a) redux hinc transtulit usque
 NOVESIUM: talis Translatio quando recurrit,
 Aut Festiua dies: quamplurima turba quot annis,
 Devotum verè affectum, cultumq; piisq;
 Impendit ritus, solenniter vsa supremo
 Patrono, magnum quem jactat Nussia Divum.

Nussia Causa fuit, Carolus dum linqueret Vrbe[m],
 Cum Fridrico etiam mox Casare fædus iniret
 Pacis, ut (illius cum filia sola Maria
 Vnica regni heres, data Nato Cesaris uni est
 Maximiliano, divus qui postea Cesar) (b)
 Hoc per connubium sese Provincia oranti
 Austriacæ Domui, tutela, armisq; jugoq;

Sub-

* An. 825. [† An. 1049.] [a An. 1050, 30. Apr.]
 [b An. 1486.]

ARCHIDIOECESIS COLON.

Subdiderint omnes, quæ se Burgundia fulcie
Inferior, regio Belgis habitata colonis.

Hic pro Nusiæ, dolor eheu! gloria cessat.
Post Salentinum Comitem noua bella parantur,
Archidiœcesi, novus exit ab ære tumultus,
Relligione domus, Araq; fociq; petuntur,
Neglecta excubijs, Nevenaro Nusia primam
Præda (a) opulenta fuit, verum mox Vrbe potitâ
Militis Hollandi cunctos truculentia cives
Territat, insano frendent Batava arma furore,
Parcitur haud sacris, spoliantur honoribus Ara,
Aurati calices, argentea pocula, vasa
Gemmea raptantur, pretisq; cuncta sequuntur,
Quæ reputata ultra bis centum millia in auro.
Moxq; Gubernator Fredericus Cloetius intrò
Strenuus armatur, pagi vastantur iniquè,
Vbiaci tractus vario quoque Marte premuntur,
Hinc Bavarus tandem Princeps Ernestus, ab altâ
Electôr Cathedrâ miserando motus ab asse,
Hispanam implorat dextram, Parmensis ab indè
Mittitur electis pro Relligione tuendâ,
Seruandâq; fide, laturus robora turmis,
Hic audax animi quate factis mœnibus Urbem
Impetit, & Divi triduanus luce Iacobi
Intrat, & Ernesto Domino (b) mox reddidit illam.
Cloetius imprimis veluti de jure rebellis,
Altâ suspensus violator fauce fenestrâ est:

Vrbem

[a An, 1584.] [b An, 1586.]

STAT

Vrbem flamma vorat,
Copia vastantur cives
Transio prædatorum
Civibus extant, restant
Hofforum (b) præsentem
Pacta datâ Imperio sua
Pactis hinc fructur
Relligione: Deo sit g

B

Electoris, Bo
Archidiœcesi
Consilium, Art
Iustitia usque Re
Vbriam dicit
A Comite Hochst
Membris & fore
Vrbis habet clave
De more antiqu
Romani Bom
runt,
Sempe Bonas ill
Est vsam, testan
Non modo parte
At quâq; frugifer

[a An, 1584.]

STATUS IV.

*Vrbem flamma vorat, civis consumitur omnis,
Omnia vastantur crudelibus obruta telis.*

*Transco praesidium (a) Mileduncki, sistere anhelans
Civibus ejectum, restat, quò cetera tangam,
Hassorum (b) rabiem, quam nuper Nussia sensit.
Pace datâ Imperio sua pristina jura recepit,
Pacifico hinc fruitur jam sidere, gaudet avita
Religione: Deo sit gloria lausq; perennis.*

III.

B O N N A.

Electoralis, BONNA, est primaria Sedes,
Archidiocesis Cancellaria suprema,
Consilium, Archivum, Rectoratusq; triumphat,
Iustitia usque Reo, Viduis patet atq; Pupillis.
Vrbs etiam dicta est Veterana Voconia, quae post
A Comite Hochstedio Conrado Antistite (c) cinctâ est
Moenibus & foveis, ornataq; Turribus altis.
Vrbs habet claves, gestans pro tempore fasces
De more antiquo longoq; à tempore. Consul.
Romani BONNAM quondam Bona Castra vocâ-
runt,

*Nempè Bonas illic quoniam sibi figere Sedes
Est visum, restante chrono, nam plurima tali
Non modò parte rubet benè sano Vineae Baccho,
At quoq; frugiferax circum protuberat Arvum,*

Immem-

[a Ag. 1593.] [b An. 1642.] [c An. 1240.]

ARCHIDIOECESIS COLON.

Immensiq; suprà per binas circiter horas
 Clauduntur Montes qui ad Rhem littus utrumq;
 Hanc è Teutoniâ fermè ducuntur ad Urbem.

Antè Verona fuit, factò que nota sequenti:

Herculeus * Bellum dùm Maximianus & arma
 Gestaret, stricto Carausius Ense Tyrannus
 Ut ruat, in Magnum qui Casara nuper iniqua
 Diocletianum suscepit pralia, jamque
 Regna Britannorum sibi subiecisset, & olli
 Ex Syriâ, Aegypto, Solymis, Orienteq; dictus
 Caesar Thebanam Legionem (robore pollens
 Agmen erat) que Sexcentis sex millibus, & sex
 Sexaginta Virùm, numero, constabat, ad imum
 Rhem littus, opem latum submitteret, antè
 Emundata Sacrà sacri Baptismatis undâ
 Que Legio dederat vero sua nomina Christo,
 Prefatus capitis sub pœnâ Maximianus,
 Pro fortunatis belli successibus hujus,
 Quod per Teutonicos tractus Francoq; parabat
 Ad Rhodanum, juxtâ Martinack, nomine, pagum,
 Idolo Martis votivos thuris odores,
 Sacrificosq; ignes adoleri iussit ad aras.
 Ast quia Christicolæ Ductores agminis, illi
 Mallusius, Victor, Gereon, Florentius ibant
 Cassius atque Pius, tam falso sacra negarent,
 Thura Deo, gressusq; suos procul indè tulissent,
 Ad profligandum conjunctis Viribus Hostem,

TUM

STAT
 Terræ insulas Leg
 Maximianus atq;
 Com Duce Maximian
 Et toto ferme, qui nu
 Consi Mauris nam
 Affaliquet cum de
 (Christicolam, sum
 Longe ad Rhenum
 Bonam, Agrippin
 Insignitor Eas stric
 Et turm alijs alio
 In studio Divum G
 Odo decim so, cy co
 Sacrum Vidore
 Militibus Christi
 Cassius at Borne
 Cum socijs la rone
 Ore fidem Christi
 Martyri insigne
 In quorum etern
 Diva Helena Im
 Primi Christi ad
 Constantini, ali
 Cetera Tempora
 Insignita Divum
 Collegium, nulli
 Gaium gaudet;

STATUS IV.

Tum sacra insidias Legioni struxit, & idem
 Maximianus atrox posuit stratagema; suoq;
 Cum Duce Mauritio penes Agaun stravit eandem
 Ex toto ferme, qui nunc locus obtinet ipsum
 Sancti Mauritij nomen, quia Martyr ibidem.
 Ast aliquot cum de sacra Legionem cohortes
 (Christicolūmq; simul quadam vexillas) deorsum
 Longius ad Rhenum cessissent vsq; Veronam,
 Bonnam, Agrippinam, & Xanthos, sua seq; euentes,
 Insidiator Eas stricto est mucrone securus,
 Et turmis alijs alijs cedentibus, ipso
 In stadio Divum Gereonem fortè trecentis
 Octodecim socijs comitatum cepit Agrippa,
 Sanctum Victorem triginta, cumq; trecentis
 Militibus Christi Xantensem prestit ad Urbem:
 Cassius at Bonna simul ac Florentius vna
 Cum Socijs laurum Rheni propè litrus, aperto
 Ore Fidem Christi testantes sanguine fuso
 Martyrij insignem meruere referre coronam;
 In quorum eterni firmum munimen honoris,
 Diva Helena Imperij Regina Decusq;, Parensq;
 Primi Christi adūm diuino Caesaris æstro
 Constantini, alma fidei quoq; nobilis auctrix,
 Cætera Tempa * inter propè Rheni flumina Bonnæ,
 Instinctu Divum mota est fundare sacratum
 Collegium, multis qua nunc Ecclesia Præ-
 Gatiuis gaudet; communem namq; quot annis

ARCHIDIOECESIS COLON.

Mercatum celebrat, quin & pro tempore seruat
Prepositum, multa supremum munus, & Archi-
Diaconalis adest cui Iurisdicctio terra.

Hic locus illustres ambit complexibus Arces,
Oppida, Nobilium Sedes & Fana, Domusq³,
Quae supra atq³ infra circum lustrantur in vno
Prospectu, dicta jacet Urbis moenia praeter,
Nobile Collegium, vulgò Diekircha, vocatum,
Eregione autem trans Rhenum bina videntur
Collegia, inuncto nigrum cognomine Reindorff,
Vilichiumq³ aliud, Vilike quod diximus olim,
Quorum Mengosus postremum duxit in altum
De Gelren Zutpheng³ Comes, * Girbirgag³ coniux
Eius, idemq³ bonis testamentalibus, ample
Legato Agrorum, Argenti donauit & Aurj,
In quo Gnatibus socijs (quas inter & vna
Sancta Adelheidis erat) tumulatus uterq³ quiescit,
Vt tumuli monumenta ferunt in marmore: nempe
Vilichij extractor jacet huc Mengosus in
Vrnâ.

Hoc Latius occasum versus (via perbreui) ornans
Mons Crucis, & pulchrum supremo in vertice Templū
Cum Seruitarum Claustro, quod struxit in altum
Archipater, Bauarūm Dux Ferdinandus Honorj
Septem Virginea Matris Diuag³ Dolorum,
In quo mirâclis celebris seruatur Imago,

Copia

STATUS IV.

Copia quæ Diui Luca est, quam pinxit, & illa
 Monstratur, longè circumq; jacentibus, indè
 Qui crebrè è Patrijs rara pietatis amore,
 (Rarum opus est etenim) sacra huc vexilla reponunt,
 Cum Genitrice colunt votis precibusq; Tonantem.

Hunc infrà montem Poppelsdorff cernitur, ipso
 Tempore Romulidum, sic affirmantibus aui
 Illius Historicis, qui Pagus nomine dictus
 Publj, ut & Transdorff Trajani Pagus, & huius
 Oppida plura modi, Satrapatibus insita binis
 Et Bonne & Brula, titulos sunt nacta suorum
 Voce Ducum, à Ducibusq; suis jam nomina servant.

Hoc penes Oppidulum Poppelsdorff floribus hortus
 Aemulus Hesperijs, Electorale Viretum
 Suspicitur, sursum spatio fors vnus hora
 Gudesbergh surgit, cuius superindita clia
 Arx, Turrisq; jacent jam demolita, locog;
 Creditur hoc falsi fanum sedemq; fuisse
 Mercurij, cuius quæ sub Gentilibus Ara
 Victima casa frequens, hoc Montis & huius Origo
 (Mercurij Burgum, Gdtzbergh quasi) nomine fluxit.

Imperij primo Theodorus Episcopus anno,
 Congesti multis Ludaum millibus auri
 Argentiq; gravem tenebroso carcere clausit,
 Compeditibusq; pedes, & duris terga Catenis
 Nexuit, & justis propter malè tanta lucrati
 Pondera thesaurj pænis multauit eundem,

E quæ

ARCHIDIOECESIS COLON.

Equâ nummorum summâ (est firmissimus Atlas)
 Mercurij Burgum sublimi in vertice, Bonna
 Ultra dimidium, munitam condidit Arcem,
 Quâ Michaëlis erat prius isto in monte Sacellum,
 Sed post suffossa est Arx hac, ut diximus, * acri
 Impete, & in rapidas acta igne vorante favillas,
 Omnigenos quoniam fugitiva plebis Alumnos
 Sustentabat, amans specus, Hospitiumq; latronum.

Regredior Bonnâ, binâ gaudente coronâ,
 Cum post Henricum, Fridericus, dico, secundus
 Austriacus Princeps, occisi filius olim
 Casaris (a) Alberti iusto pro Casare lectus;
 Mox Vbia Henricus de Virnburg Præsul, eandem
 Bonnâ in Sede sua, Imperij diademate (b) cinxit.

Verbis honor rursus non longo à tempore, quando
 Walramo, Comitum Iulia de stemmate nato,
 Iure in Vtroq; Viro fundato à Præsule, Casar
 Lutsemburgensis Carolus, cognomine Quartus,
 Insigniretur (c) Bonnâ diademate Regis,
 Augusti Imperij, sic Casar vierq; secutus.

Bella quidem taceo: Martinus Schenckius, ille
 Transfugus Hispano Ductor stratagemata fecit,
 Fraudatim intrando Batauo cum milite, verum
 Ernesteanis vexillis ostia pandit,
 Et sic Ernestus Bauarus sine sanguine Bonnâ
 Occupat, ut Caroli Magni fulgebat olympi
 Festus ab axe dies, Magno sic Rege iubente:

Huius

* An. 1585.] [a An. 1309.] [b An. 1315.] [c An. 1347.]

STATUS IV.

Huius enim meritis lapsi post fulmina belli
 Bonna reuiuiscit, fraudum iuga pessima spernens,
 Subiicit Ernesto Bàuaro se Bonna, perosa
 Frena noua, ut iam vicesima nonag³ luxit,
 Et iam transferant^r ter secula quinq³ salutis,
 Quattuor & messes, octog³ decennia phæbo.
 Vrbs verè felix ! de Bello tempore pacis
 Perpendens, rursum hinc Bonna Bona Castra locantur,
 Quod superest laudis, de Bonnâ hec Vrbe leguntur
 Carmina, quæ subdo, cecinitq³ probabilis auctor.
 BONNA solum felix, celebris locus, inclyta tellus,
 Florida martyrio, terra sacrata Deo.
 Exulibus requies, & Asylon mite iusti
 Semper & externi te reperere suam.

*An. 1584.

IV.

ARWEILER.

SPremis Vbia jacet Vrbs ARVVEILER in agris
 Archidiœcesis, resonâ circumdata valle
 Viniferisq³ jugis penes, Aram nomine, Rivum,
 De quo nativum fert flumine, scilicet Arâ,
 ARVVEILER nomen, sic nominis Erymon ortû est.
 Hæc Aqua, quod quidam memorans fuit Eistia
 primùm,
 Et terra quoniam, quæ dicitur Eistia, manat.

Vndè

ARCHIDIOECESIS COLON.

Vndè superfusus hanc rectà fertur ad Urbem
Cursibus, & Celsos inter, juga saxea, montes,
Contrà Lintz, Sintzigh prope, Rheni jungitur vnda.

Eistia præruptis è collibus, atq; supinis
Vallibus, & Fluujs sursum labentibus, altùm
Educta est Regio, Rhenumq; Mosamq; Mosellamq;
Inter, erat quondam pars saxiferacis Eremi,
Passim Romanis quæ tunc Arduenna sonabat,
Eistia jam partim, tum Luxemburgica tellus,
Tumq; Diœcesis vult Leodiensis haberi:

Illà quidem nomen non ducit ab Arduus, hoc est,
Difficilis nisu, durus, sublimis, acutus,
Istud huic quamuis patriæ non omine vano
Ascribi possit, verùm duntaxat ab Arâ
Flumine, de summo quæsdam quod partibus, jctâ
Montibus Eistiacis vocem reddentibus, Echo
Influit in Rhenum: Terram hanc Ardeâvven, id Ara
Est Fluuji tellus, prisci dixisse feruntur
Teutoniæ populi: quod nomen in hisce suomet
Romulidas sermone locis Arduenna, priori
Voce parùm versâ, sæpè v'surpassè notamus.
At quibus hac verbi mutatio displicet, Ara
Nomen & Arduenna noscent, quasi propter acutos
Illud huic terræ colles, juga, culmina, rupes,
Saxa, sit impositum montanas propter & arces,
Rupibus hic circùm quæis vndiq; tractus abundat,
Tum quia Romani tales sermone latino
Montes & Petras, terrâ sublimè mariq;

ST A
Eratius Scipio, nep
na dicitur, ut v
Strius, atq; aliq
ta, vel turris, vel m
Dona sancta, ali
Eistia bolue: ut Tom
Cantzberg, Saffen
Noveau, in quo
Ommaycundi &
Germiat, & pass
Nans quamuis
aprica
Vincta, è plano
Montes intra ali
Hanc pens exp
Præter silas,
Vrbis habet ciui
Vmenas, captas
Historia dicit
Dum Constant
Christigenim,
Mortui belian
Auger & irrequ
Sulipera Mart
Christodiam ut
Ecclesiâ, medio
Inter stillato

49

STATUS IV.

Extantes scopulos, propendentesq; charybdes
 Aras dicebant, ut Virgiliana poësis,
 Servius, atq; aliÿ perhibent, & talia Castra,
 Ara, vel turres, vel munimenta, vel arces,
 Diruta sunt aliàs, aliàs habitantur in agris
 Biflaciis hodie: ut Tomburg, Neuburg quoq; & Arburch
 Creutzberg, Saffenburg, & Lanskrön, Altenahr, atq;
 Nervenahr, in quorum postremâ parte locorum
 Optima jucundi & sani crescentia vini
 Germinat, & passim vinum hoc Arale vocatur.

Nunc quamvis Vrbs hæc ARVVEILER, præter
 aprica

Vineta, è plano latus Aruo constet ad vnum,
 Montes intrâ alios tamen est inclusa, virentq;
 Hanc penes expansis jucundam frondibus umbram
 Præbentes silvæ, per quas jus quilibet huius
 Urbis habet civis, maiores atq; minores
 Venando, captando feras impunè vagari.

Historici dictum testantur flumen * ad Aram,
 Dùm Constantinus Magnus, primusq; Monarcha
 Christi genum, patulo sua sisteret agmina campo
 Moturus bellum, multus quoque corda teneret
 Angor & irrequies, dio qui Numine talem
 Susciperet Martem, juratus sanguinis Hostis
 Christicolum ut verso Maxentius ense periret,
 Ecce tibi, medio stabat dùm Phœbus Olympo,
 Inter stellatos omni cum milite gyros,

His

* An. 312.

ARCHIDIOECESIS COLON.

His ipse ignitus propè Sint zig in aère cernit
 Grammatibus sacra Crucis exoptabile signum,
 IN SIGNO HOC VINCES, palmam spondentibus
 astris.

Hinc spem venturi Caesar votumq; triumph
 Haurit, & inscribi vexillis calica mandat
 Signa, Crucem Christi, Labarum quãdixit, & hostem
 Primùm prostermit, victumq; triumphat ad Alpes
 Victor in ingressu Gallorum, deinde secundùm
 In gremio Italia, demùm propè marcia Roma
 Moenia, quã decimaq; arta Septembris eundem
 Praesit, inattendò nouies quod mille virorum
 (Vt quidam memorant) numero Maxentius ipso
 Casare major, ouans pugnam sit foriter orsus,
 Actutum dicta Septembris luce, triumphans
 Iuxta Romanam Crux Christi apparuit Urbem,
 Vt ternâ Maij hac Vbiorum fulsit ad Aras,
 Gentibus insolitum Signi spectantibus astrum,
 Hacq; suum ducit Sint zig ab origine nomen,
 Germano in Sanctum conuerso grammate Signum,
 Cùm prius Vrbs isthac Vbiorum dicta sit Ara,
 Vtpote Munimen, Romanorumq; Sedile,
 Post ubi Diua Helena iussu promptoq; volendi
 Affectu in Superos, captorum mille virorum
 Subsidio comitante aliquot fundata perenne
 In munimentum Divùm surrexerat AEdes.
 Sint zichium ergò Vbys debetur jure vetusto
 Cumq; Renomago patria testantibus astris.

Hoc

STATU

Interdò fiamen Roman
 pegerit cultum popu
 Tebantur dices la hodie
 Hanc propè, quã verif
 Tempa, domusq; sac
 Hinc Vbia, non ab
 Archidieceps gestant
 Nimpè Crucem Chr
 Hac donata fuit, qui
 Tempa lotus, studio
 Quod Diva expref
 Helena, discrimen
 Inter & aterni den

L I

M Etropali
 Quos Vb
 Diximus, hi qu
 Vrbs ubi dicta
 Dehant, Caij
 Et primum Aug
 Tunc tibi W
 Ad Rhodum iux
 Romulidum ver
 Mleerat camp

STATUS IV.

50

Hoc verò flumen Romanis (scilicet Aram)
 Ingenti cultum populo cinctumq₂ fuisse,
 Testantur diversa hodie loca, diruta Rivum
 Hunc propè, quæ veri fulgent jam Numinis ara,
 Tempa, domusq₃, sacro redolentq₂ altaria thure.

Hinc Vbia, non absq₃ sua ratione, sacratum,
 Archidicepsis gestant Insignia Signum,
 Nempe Crucis Christi, quia tam divinitus olli
 Hæc donata fuit, quin & communiter hisce
 Tempa locis, stadio Crucis adificata videntur,
 Quod Diva expressit Templorum mater & author
 Helena, discrimen prisca inter Fana Deorum,
 Inter & æterni demonstrans Numinis Aras.

V.

LINCIVM.

Metropolis populi LINTZ illius extitit olim,
 Quos Vbios (hodie mutata voce Colonos)
 Diximus, hi quando Rheni trans littus ad Eurum,
 Vrbs ubi dicta jacet nascentis in ordine Phæbi
 Degebant, Caij Iulij sub Cesaris ævum,
 Et primum Augusti regimen, sceptrumq₂ secundum.

Tunc vbiq₂ Westervaldensia rura colebant
 Ad Rhenum juxta Siegam, juxtaq₂ Saynam:
 Romulidum verò partes (dùm visus eorum
 Miles erat campo, vexillaq₂ proxima Rheno)

STATUS IV.

Sicut & è Betavv quada[m] pars agminis Vrbi
Passonia, pluresq[ue] alijs fecere cohortes
Nomina Castellis, Exordia prima locorum.

A Virnburgh aliàs Henricus Episcopus (a) inter
Archidiaecesis LINTZ vnam rettulit Vrbes,
Muniuit muris, ciuilia jura, bonumq[ue]
Contulit, Hebdomadum toto mercatibus anno,
Insuper atq[ue] alijs vendendi quaq[ue] diebus
Indulto affecit; verùm Engelbertus (b) Eidem
Tertius Antistes, Dux Marchio, subdidit Arcem,
Quam cum (c) Burgundis post exussere Picardi,
Aequauère solo, rapidiq[ue] dedere fauillis.

Hanc infrà supràq[ue] Urbem, vineta probati
Laudantur Bacchi, pomaria, prata virescunt,
Hortiq[ue] ad Rhenum; pulcherrima penè sub uno
Oppida prospectu circumceruntur, & Arces,
Equibus imprimis hæc suspicienda propinquant,
Hammerstein, Rheineck, Argenfeltz, Erpel, & infrà
Mons sacer, extructus Divo celebriq[ue] Patrono
Apollinari, quæ Sanctæ Martyris hujus
Reliquie, à multà visuntur plebe per annum
Sapiùs: hoc Præsul Fridericus (d) primus in alnum
Martyris è proprijs Apollinaris Honorem
Sumptibus erexit Templum, Montemq[ue] beati
Apollinaris, Renomago fortè propinquum
Dicendum voluit, quod adhuc est nomen in usu.

Asi Engelbertus, jam dictus, Episcopus urbem

Hanc

[aAn. 1330.] [bAn. 1364] [cAn. 1475.] [dAn. 1122.]

ARCHIDIOECESIS COLON.

Hanc proprius Rhenum firmavit, & addidit Arcem,
In suam hunc, contra se pacta ut foedera sensim,
Decreto unanimi quae saepe Vrbesq; tulissent,
Frangeret, & tali subjectos vinceret astu.

VI.

K E M P E N A.

KEMPENAM inferior (campestram dicimus
Vrbem)

Archidioecesis conjunctâ amplectitur Arce,
Que pulchro ac valido se vertice librat in auras;
Iulia fert lauam, fert Geldria, Mœrsia dextram,
Vrbis utrumq; laeus. Situs illius vndiq; circum
Planos ac pingues, sæcundosq; occupat agros,
Continuo tantâ quos, sedulaturba, Coloni,
(Horum namq; ingens viget istâ copia terrâ)
Exercent operâ, manuumq; & vomeris usu
Proscindunt, renouantq; frequens ut messis abundet;
Nempè bis aestivæ hibernalesq; quotannis
Vberiore fœnu, Cerealia munera, fruges
Producunt, animosq; suis cultoribus addunt.

Hinc diuersimoda, magnæq; coluntur in illo
Circuitu Villa, plerasq; Parœcia quarum
Vrbis habet: quamuis gens rustica, ruris Alumni,
Non hac mûnicipes ciuesve probentur in vrbe,
Hoc tamen his ipsis juris conceditur, ulla

STAT
Vbi possident bona, in
Vrbis, & castri mem
Hocq; Scabini aut
Kanus & Officium, ma
Quam, aeternum, q
Ceterum in hac Pa
Exhibet classem und
Copia, qua valgo sa
Antoni Vicus, W
Oppidulum, Oest al
(Vbi etiam loca sa
Hic etiam vocant
Notitiam, Forst, R
Amate:
Plurimq; Kempen
Quam valde posse
Hoc prius in S
cata est,
Siluestres semine
Agri conerati, C
De qua Camper
Nomen, cumq;
Hic locus: à Vr
Inter ad hoc vic
Iustitia vrbani c
In hoc me fore
Homerandi, id

STATUS IV. 56

Ut, si possideant bona, judicialia curent,
Lutibus, & causis mereantur adesse Scabini.

Hocq; Scabinatus pro consuetudine prisce à
Munus & Officium, nulli conferitur in vrbe
Cruum, at externis, quèus res est rustica cura.

Ceterùm in hac Patria Kempensi plurima visū
Existunt clusis jucunda forensia vallis
Oppida, qua vulgò sancti pulcherrimus inter
Antonij Vicus, Wilich, Huls, atq; propinquum
Oppidulum, Oedi alias Vda, & Satrapatus ibidem,
(Vda etenim loca sunt, alta crassq; Paludes)

Hic etiam vicina jacens Castella, Domusq;
Nobilium, Forst, Rath, Gastendunck, Nersen &
Anrath:

Pluraq; Kempensi Satrapie subdita, circum
Quam validi postes, & firma repagula claudunt.

Hoc priùs in Stadio, quo nunc KEMPENA lo-
cata est,

Siluestres spinis, vepribus, lentisq; genistis
Agri concreti, Campiq; fuisse leguntur,
De quâ Camporum prouenit origine KEMPIS
Nomen, eumq; hodie titulum vocemq; reseruat
Hic locus: à Wirnburg Henricus (a) Episcopus illum
Inter adhuc viuos degens conuertit in Urbem,
Iuribus ornauit ciuilibus, imò quot annis
In bipateme foro communem contulit usum
His mercandi, illis vendendi, aliosq; fauores.

Hac

ARCHIDIOECESIS COLON.

Hæc sibi ab innato præclarum laudis honorem
 Vrbs sortita viro est, quem dio Numinis igne
 Spiritualis amor succendit, nomine Thomâ
 De Kempis, alias quem legitimus Hammerken; ille
 Thomas Mallecolus quondam cognomine, voluens
 Cœlica divina crebrò monumenta tabella;
 Plus auro dignum, gemmisq; cedroq; Libellum
 Scripsit, & inscripsit, Vitæ imitatio Christi,
 Qui nunc cuiusvis terra translatus in oras
 Omnigenis canitur linguis, nulloq; sat ore,
 Scriptorive manu potis est extollere unquam.

Nativam hic lucem dictâ Vir (a) vidit in Vrbe,
 Ac propè Schyvol, patriam fugiens, Overysel adultâ
 In regione sibi præscripsit degere vitam,
 Ad Divæ Agnetis montem, quam vivere curant
 Presbyteri Canonum, quem Regula certa tenenda est.

Hoc in monte etiam, dum primus curreret vitâ
 Nonaginta, (b) Annus, sanctissimâ lumina vita
 Clausit, & ad Superos pius hospes & incola abiit.

Et quia prædicto nomen mandare Libello
 (Verba viro hûic etenim sæpè hæc repetita placebant,
 (Præstat in angello Numen venerare Libello)
 Mira recusavit prona demissio mentis,
 Quâ Vir hic ardebat, diversa hinc Natio, nempe
 Itala cum Gallis habuit Germanaq; licem,

Cujus

[a An. 1380.] [b An. 1471. 25 Julij.]

STAT

Civilis Opus Gall
 sion, qui fuerat for
 speris autem dicit
 nomine Ianni Gofin
 Caeterum quo vicit
 Germani vero, quorum
 Hinc, semine Thome d
 aspiere, tenens Ki
 scripta archiepiscopum
 Martini quoque
 Corrà Anabaptista
 Defensor Fidei sicut
 Sempiterna Romana pr
 longè saltem, cui
 egregis victor mar
 Hæc Terra infen
 tegemist, cladem
 Hinc fuit atra do
 Hinc Patrie atq;
 Hæc
 In Campo, imp
 Est conficiatum
 Lombardis, Miles
 Aggus in fess
 Quæ complexa
 Guirion hinc C
 Vicium hinc C

[An. 164

STATUS IV. 53

Cujus id esset Opus: Galli tribuere Iohanni
Gerson, qui fuerat fors Cancellarius, inter
Hesperios autem quis Caietanus, id vni
Nomine Ioanni Gessen adscripsit, eratq;
Is (Caietanus quo vixit in ordine) Praesul:
Germani verò, quorum Sententia recta est,
Hunc summo Thoma de Kempis iure Libellum
Asscripsere, etenim Kempis testantur abundè id
Scripta Archivorum cum judicialibus Actis.

Martinus quoque Duncanus Kempensis ab ortu,
Contrà Anabaptistas Batauos ut Murus, & acer
Defensor Fidei stetit, exeruitq; timendum
Semper Romana pro Religione tuenda
Ingenij fulmen, qui Spiritualibus armis,
Egregijs victor miraculis claruit orbe.

Hac Terra inferior malefaustum nuper ad arum
Ingenuit, clademq; tulit, sensitq; ruinam,
Heu! fuit atra dies Antony, atrocior autem
Hanc Patria atq; Vrbi: Antoniano quandò per (a)

Hassos

In Campo, Imperij cum Wimmariensibus, hostes
Est confictatum, sic, primum casus ut esset
Lamborus, Milesq; ejus, Legione remota
Aggere ut in fossa munito Castra locarat,
Que circumplexa est eadem Provincia totum:
Guebrian hinc Comes, Eberstein, Tubadelius, atq;
Victores hostes intrant formidine terras

Fracto

ARCHIDIOECESIS COLON.

Fractio Novesio, populo repleta frequenti
 Quassatur KEMPEN A, dies octava cruenis
 Armis fausta quidem fuit, ast infauista Colonq,
 Imperio nunc pace data Patriota laborat
 Rursus, & exercet Rur vberè fruge beandus.

VII.

T O L B I A C V M.

ZUllich, Tolbiacum primò, dictumq; deinde
 Tulpetum, & Zulpich: Vrbs est campestris, in ipso
 Archidioxesis gremio, fuit antea firmum
 Manimen, celebrisq; Locus, moderantibus hæc
 Romanis terras, quo de Legionibus vna
 Gestabat Baculum conseruatur a fidele
 Hinc Germanorum diuiso à littore Rheni
 Obsequium, Vbiacus quos non stringebat Horizon:
 Et tales fuerant Thaliates, pectora Martis,
 Bellacesq; viri, quæ hæc in parte Penates,
 Tectaq; cum nixis stabant solidata columnis.

Iucundum hinc aded tractumq; situmq; locorum
 Frugiparensq; solum: Seuisima prælia quondam
 Difficilesq; acies sensisse Annalia tradunt:
 (Tempore quò Galli lictis cliuensibus aruis,
 Romana genti quamplurima damna tulerent,
 Raptaudo insignem delecto ex milite partem)

Fran-

STAT

Sacerdotum (a) frequenter
 (b) Regi Sacerdotum
 (c) Tunc Regi Sacerdotum
 (d) Sacerdotum
 (e) Sacerdotum
 (f) Sacerdotum
 (g) Sacerdotum
 (h) Sacerdotum
 (i) Sacerdotum
 (j) Sacerdotum
 (k) Sacerdotum
 (l) Sacerdotum
 (m) Sacerdotum
 (n) Sacerdotum
 (o) Sacerdotum
 (p) Sacerdotum
 (q) Sacerdotum
 (r) Sacerdotum
 (s) Sacerdotum
 (t) Sacerdotum
 (u) Sacerdotum
 (v) Sacerdotum
 (w) Sacerdotum
 (x) Sacerdotum
 (y) Sacerdotum
 (z) Sacerdotum

[a. An. 49]

54

STATUS IV.

Francorum (a) surgebat enim Rex Ethnicus: ille
 Childricj Regis Sicambri patris, & ejus
 Reginae Tungris, Basina filius alma,
 Numinis auspicio jam confortatus abundè,
 Contrà Alemannorum gentem, Clodouaus, abiit,
 Et propè Tulpetum, monitus satis antè, volensq;
 Mox Catechizari, benedicto in nomine Christi,
 Ipse sua Sponsa Rex Reginaq; Clotildi,
 Quae vera fidei mysteria sacra colebat,
 Rettulit optatum devicto ex hoste triumphum,
 Nam cùm suspiciens, oculis super astra leuatis
 Fulmineos inter gladios, aciemq; cruentam,
 Armorumq; sonos, ignitaq; prelia Martis,
 Fecisset votum, quod si vera ista, Clotildis
 Quae sua de Christo Conjux sibi dixerat, illum
 Scilicet esse DEI sobolem, de Numine Numen,
 Mundi Assertorem, cui tanta potentia, visq;
 Ut sibi certa ejus Victoria nomine staret,
 Hoc veri indicio sese hunc Dominumq; Deumq;
 Pectore fassurum, simulacraq; falsa suos met
 Execraturum, disrupturumq; lacertis.

Vix ea dicta: Deo sic disponente triumphus
 Extemplò sequitur, victoq; recedit ab hoste
 Victor, & vxori fert nuncia lata Clotildi.

Hinc Rex cum ternis Francorum millibus, ipsa
 Inter adhuc gentes gentilia sacra professis,
 A Sancto, Remis, hujus tunc Praesule terra
 Remigio, instructus divino est dogmate, verà

I

Christi-

ARCHIDIOECESIS COLON.

Christico sumq; fide, Sacroq; in flumine lotus.

Hanc urbem juxta, post centum atq; amplius, annos
 Scilicet in Priscâ, quo tempore, pace rigebat
 Austrasia (a) Regnum, Gallorum è Sanguine Fratres,
 Cùm Theodobertus, tùm Theodoricus, uterq;
 Rex, Hic Austrasia, Burgundia at ille, cruentâ
 Sunt congressi acie, quâ Theodobertus in imum
 Adus discrimen, Regniq; Domusq; ruinam
 Austrasia sensit, captivus, è in dè supremo
 Agrippinensem ferro est truncatus ad Urbem.

TOLBIACVM redeo, hanc validâ prius (b) Arce
 superbam

Cuno à Falckenstein, Treuirensis Episcopus, idem
 Archidieceps Conrector (c) pluribus Urbem
 Restituit nummis, Vbiq; redemit eandem
 Ecclesia, quandò Wigboldi de Holte sub arum,
 Ad Comites Iulia cum circumstantibus amplum
 Cesserat in pignus. Circùm monialia Claustra
 Vulpiacum atq; Houen, Satrapiaq; insita cernis
 Oppida, Geich, Bernich, Weiler cum Fussenig ante,
 Prataq; Vinetis, Pomaria junctâq; magnis
 Ad latus hoc aruis, que fertilitate probantur.

Urbs hac Vbiaca, Zulpich, subjecta, simulq;
 Archidieceps Satrapatus: ibiq; rotundum
 In gyrum Iulia terris inclusa quiescunt.

E contra sese vicina das Eiflia, tellus
 Frigida, montanis implana hirsutaq; faxis,

Qua

[a An. 612.] [b An. 1230.] [c An. 1368.]

STATUS IV.

Quæ ferri, & Chalybis fornacibus aestuat, eris
 Atq; Metallorum, plumbiq; est aspera lamnis;
 Hac diversa Pecus, Oviùm grex plurimus intras
 Pascua, cum cerâ pinguisima mella parantur
 In regione, quibus quacunq; negotia rebus,
 Agrestes inter Commercia crebra geruntur.

Siffridus dum captus erat Westburgius, olim
 Antistes (a) Comes è Iuliâ Walramus adactò
 Milite, quassando tormentis occupat Arcem,
 Obrentâ Muros est demolitus ab imo.

Predicta in terrâ, quæ dicitur Eiflia, ad oras
 Agrippinatum, Pramonstratensis in altum
 Ordinis, eximium se Steinfeldense cacumen,
 Cœnobium extollit, quod tempore Præsulis olim
 Brunonis structum primæua exordia sumpsit.

Insuper à binis Lacubus celeberrimus idem
 Hic locus est; alter propè cernitur Vlmen, & alter
 Antè Monasterium Laich, quorum nescit uterq;
 Hauriri, fundoq; carent; namq; alter ad vlmen
 In tantam terra sese delibrat abyssum,
 Ut demissa Bolis, cui nexa forte trecenta
 Orgia, in immensum nesciuerit ire profundum.

In stagno hoc etiam Piscis latitare putatur
 Triginta longus pedibus, qui quandò videtur.
 Masculea de stirpe domûs vlmensis, ut olim
 Sapius est visum, vitâ defungitur Hæres.

VIII.

VIII.

BRVLA.

Archidioecesis BRVLA est Vrbs subdita Terra,
 A Rheno mediâ distat qua circiter horâ,
 Electoralem validis hic Turribus Arcem,
 Cernimus, Elector Patria pro tempore Princeps
 (Illius est etenim Residentia sæpè) per annum
 Quâ capturus agit, curarum animiq; levamen;
 Nam Locus ille Situ valdè est jucundus, ad ortum
 Solis, agri grandes, & fertile prospicit arvum,
 Occiduum verò spectat Silua ardua partem,
 Ligniferaxq; Nemus, vilne aut quod Ville vocatur;
 Vicinos juxtâ montes benè culta Rubellum
 Vitis alit vinum, sanum potantibus haustum.

Plurima conspicuam viuaria cernis ad Arcem
 In quibus insignes Piscatus, Stagnaq; propter,
 Circumducta viret subjecto Siluula muro,
 In qua diversi Ceruiq; feriq; Caballi,
 Omnigenaq; Fera Seruantur, aluntur, & auræ
 Erudienda bibunt Animalia plura, sub apto
 Venatore, cui domus hîc est structa Magistro,
 Perpetuoq; isthoc Custos vigil excubat Horto.
 Hunc juxtâ Lucum, Stabulumq; Domumq; Ferarū
 Effulgent raris Electoralia Tempe
 Rebus, ab Artificum, Natura, Operumq; trecentis

Dudum

STA
 ... inventa modis
 ... educunt tam
 ... Veras, per
 De W. Esthergo
 ... dam ca
 ... in primis pe
 ... valdo
 ... Pra
 ... Suffridum
 ... op
 ... alius fir
 ... in melius
 Hanc penes Her
 ... Pacificus
 ... Patrum
 ... Franciscanorum
 ... edati
 ... tali, Inde
 ... Synagoga
 ... dist
 ... Monaster
 ... Deriva
 ... Fautor
 ... illius d
 ... fut, co
 ... Synagoga
 (a An. 14
 (An. 1491.)

STATUS IV.

Dudum inventa modis: ast è regione, frequens
 Venatu educunt tam Rus quam Silua minores
 Majoresq; Feras, per tempora qualibet Anni.

De **W**esterburgo **S**iffridus (a) Episcopus, Urbem
 Agrippinatum dum contra bella mouebat,
 Brulensem in primis permagnis sumptibus Arcem
 Vsq; paludoso, valido molimine, cepit
 AEdificare loco: Praesul **W**igboldus (b) ab Holte
 Hanc post Siffridum Successor duxit in auras,
 Supremumq; apicem; verum **W**alramus (c) Eandem
 De Iuliaco, altis firmavit Turribus, addens
 Robur, & in melius vertens fundamina fulcrum.

Hanc penes Hermannus Quartus, dictusq; benigno
 Nomine Pacificus, Landtgravius (d) Hasia, & idem
 Antistes, Patrum, quos Regula strictior ambit,
 Franciscanorum, fundo curauit ab imo
 Cænobium educi, quàm prima Probatio nunc est,
 Inq; loco tali, Iudeorum ante Palastram,
 Quove Synagogam viguisse habitamq; docemur;
 Non tantùm dictus jam Praesul condidit hocce
 Sponte Monasterium, sed sacris ritibus istud
 Delubrum Divis solenniter ipse dicauit,
 Devotiq; Viris, Monachisq; instruxit, ut ejus
 Mœenas, Fautorq; loci Patrumq; Patronus,
 Quales & illius dio Cognata fauore
 Elisabetha fuit, caelestibus addita Nymphis.

Sicq; Synagoga gremium veri Ara Tonantis,

Reli-

[a An. 1283.] [b An. 1298.] [c An. 1348.]
 (d An. 1491.)

ARCHIDIOECESIS COLON.

Religiosorum celeberrima limina Patrum,
Occupat, atq; Deo veniente Idola ruerunt.

At quâ productum sit nomen origine, BRVLA,
Antè octingentos, compertum est, circiter annos,
Silvosos plerosq; locos, excisa fuere

Quæis ligna ignicrepi flammaram aptanda favillis,
Et calles sectandarum erupere Ferarum,

BROILVS, aut BROILI nomen duxisse, nihilq;
Horret ab hoc verbo jam dicta Vrbs, BRVLA, vocari.

Qua de Brulensi Satrapatu deniq; restat
Pagorum Series, prisco sua jactat ab euo
Nomina Romulidum, à Ducibus vult namq; vocari

Quisq; locus, Palmesdorf dat Palmatus, indè
Dat Iulius Gulsdorf, Cardorf dat nomina Carus,
Trajanus Transdorf, Poppelsdorf Publius; & sic
Ex alijs alijs scribunt sua nomina Pagi,

Quæis tunc hisce locis deducta Colonia multa est.

Præclaræ huic adsunt Satrapia Arcesq; Domusq;
Iam pridem dicta, nunc Promontoria Sancta
¶ Valpurgis Montem referunt, exinde resurgit
Mons Roseus suprâ, pauld infrâ in Monte propinquat
Villa Regalis, Königsdorff, nobile Claustrum
Virgineum, cujus Fundator primus & Author
Augustus Cesar, Carolus cognomine Magnus.
Adjacet Her-Mulheim, quondam Regina tenebat
Hoc proprium Richeza, tenet jam Teutonũ ordo.

Ast Benedictinis Sacratam Fratribus Aram,
Brunonis Villam, Brayveiler, strenuus Heros,

STATUS IV.

Exo Palatinus Comes Erenfridus, (a) & hujus
 Mathildis conjux, Otonis Gnata Secundi,
 Sacra Nicolao ponentes symbola Honoris
 struxerunt bini, donisq₃ bonisq₃ beârunt.

Quin & in hoc Templo monstratur Lancea acutē,
 Quâ sacrum Nostri Latus Assertoris IESV
 Perfossim Lacerumq₃ fuit, quo Sanguis & Vnda
 Exiit, ô Magni Myſteria maxima Verbi!

Hæc Loca cuncta jacent prospectu pœnè sub uno
 Rus verſus, quâ Sol Eoo surgit ab ortu
 Vbiacam junctis spectantia nutibus Urbem.

Iam prædictæ Abbatia Fundator uterq₂,
 Nempè Palatinus Comes Erenfridus, & ejus
 Conjux Mathildis Natos Natasq₃ sequentes
 Connubio peperere uno; vis nomina? denos
 Officijs Titulinq₃ dabo tibi, Lector, in hiscè
 Versibus; à Patria neuter virtute recessit.
 Hermannus Præsul, qui dictus Nobilis, Alter.

Exitit Ecclesia, Nomine, Regq₃, Pius:
 Indè Soror Richeza fuit Regina Poloni,
 Ponè gradus Sancto hac sine, Beata jacet.
 Otto Sueuorum Princeps, Regniq₃ Dynasta,
 Otto Avus Alter huic, sed fuit Exo pater.
 Quartus erat celebris pietate, fideq₃ Ludolphus,
 Strenuus ille Heros, Zutphaniaq₃ Comes.
 Sex Abbatissæ: Sophia Abbatissa mogoni,
 In diua Maria Virginis Aede sletit.

In Capi-

[A. A. 1024.]

ARCHIDIOECESIS COLON.

In Capitolino Antistes Soror, Ida, Maria
 Delubro sedit, dat pius hocce Lapis.
 Noveſſum aſt Hildevvigim, Dedekircha Mathildim
 Præpoſitas habuit, qua pietate voles.
 Insuper Aſundis Theophana, Adelheida Nivella,
 Qualibet Antistes præfuit. Ecce Decem.
 Hiſce Palatinis Bruno-Villaria gaudet:
 O nimium ſælix ſtamma! beata Decas!

IX.

LECHENIVM.

Vbiacæ medijs jacet Vrbis Ruralis in agris
 Archidioeſis, de Riſu nomen adeptæ

LECHENIVM: gremio firmis complectitur Arcem
 Turribus, hinc extrâ munitam duplici Foffa,
 Illinc intus aut d. ductum ex aggere terra
 Grande vadum. Henricus de Virnburg Præſul ab imo
 Hanc ſtruere eſt orſus convexa Turre, ſub Annun
 Suprà viginti, ſextum, quo ſacra tenebat
 Iura Pedi: Vbiacæ firmum munimen ad Aram,
 Eccleſiæq; potens Agrippinensis Aſylum.

De Iuliacæ exin Walramus (a) Episcopos, ejus
 Succęſſor dictam robustis Turribus Arcem
 Structurâq; alijs munivit, idemq; ſupremo
 Artiſum ſtabiliuit Opus fundamine dextris.

[aAn. 1344.]

Lon-

58

STATUS IV.

Longinquum hic Praesul Domino cum Fratre gerebat
 Wilhelmo Iulia Comitum de Sanguine bellum,
 Huius erat Comitum Residentia fixa Nideca,
 Lechenij Alterius, Waltrami scilicet: hiscè
 Nonnulli voluere Locis dare nomina; primo
 Castellum Neyd-Eck germanâ voce, latinâ
 Invidie Metam dicentes esse, cruentum
 Et propter bellum, discordantesq; tumultus
 Hos binos inter Fratres, à Fratre V Vilhelmo,
 Invidia oppositum flagranti turbine Fratri,

Cumq; velut dictum est, Arx Lecheniensis abisset
 In maius contra V Valramo Antistite robur,
 Ridiculum hoc Latio Castrum, sed Teutonico ore
 Eâcherlich visum est, quâ rupit origine nomen
 LECHENIG. At quoniam tam verbum hoc, sicut

& illa

Vox, LEGIONIACUM, qua dicta ascribitur Vrbi
 Postulat, in paucis Authorum cognita scriptis
 Inveniuntur, amans poterit discurrere quibus
 Desuper ad libitum, quod Mens dictabit & vsus.

Dictus de Virnburg Henricus Episcopus, antè
 Excessum è viuis, hunc primum ritè potiri
 Libertate Locum dedit, Urbanosq; fauores
 Contulit, ut reliquis ex Vrribus, Vrbi haberet
 Nomen, & in ciues ciuilia jura redirent.

Quod superest, planum Situs illius vndiq; fundum
 Occupat, & latis longeq; jacentibus inde
 Solis ad occasum vergentibus emicat arx,

Auro-

ARCHIDIOECESIS COLON.

Auroram verò versùs pinguisima vernans
Prata, scatent varijs Piscina piscibus, vsq;
Qua procul allapsam ducuntur ad Eruatù vndam.

Hunc juxtà Fluvium Sedesq;, Arcesq;, Domusq;
Nobilium exurgunt: Conradshaimb, indeq;, Busch-
felds,

Gracht, Gymnich, Thurnich, Kerpen, cum pluribus,
amplo

Qua numero, versùs Rus conspiciuntur, & hiscè
Finitimus Iulia vicinâ ex parte Ducatus.

Fœdere conjunctis tribus Arx hæc hostibus (annis
Elapsis) Suecis, Gallis, Hæsbuq;, furore (a)
Aggressa est, celeri flammâ prius Vrbe potitâ,
Vis Arcis contrâ muros extrema paratur,
Hostes vrgebant, quassabant grandibus Arcem
Tormentis, mortemq;, globis sulphurq;, minantes
Præsidio Imperij; iacto, Kipshouius igne
Respondit gladioque, minis neq;, cedere Verbis,
Perstitit intrepidus, Violentis fortiter Armis;
Post sex hebdomadas, media inter tela, fauore
Fortuna, tandem fuit Arx seruatâ triumphans,
Hostilisq;, furor Vires, animosq;, dolosq;
Perdidit, infestâ Re cedere ab Arce coactus.

Et quamvis Vrbs hæc, vicinâq;, Patria circum
Senserit hoc belli furioso incendia motu,
Dammâq;, Perpetuis tulerit coacta ruinis,
Vix tamen huic Strages illata advertitur Arci,
Nulli etenim cessit sed contrâ audentiùs iuit.

Binas

St

Binas ferme
Inle jaco Castr
Oppidulo, insign
Presbyteri, Sancti
Hic Locu Indu
Quilibet est pregn
In Titulo Domu
Inle Brabantinu
Oppidulum, Col
Hilffoum, Bata
Vrbes admotu
tam tamen Arx
Omnibus Indu
Nuper adhuc a
Alia fuit, Bav
Præfatus, Henr
Archidioecesi,
Deperit, per vr
Arbitrio, juri,
[aAn 16

RE

REIMBA
R Vrbes eff
Dicitur ad V
Archidioecesi
Clarus ad H
Aran

STATUS IV. 59

Binas ferme horas validis illustre columnis,
Indè jacet Castrum Kerpna, aut Carpia junctio
Oppidulo, insignis quo Collegiata coruscet
Presbyteris, Sancti Martini Ecclesia Mystis.

Hic Locus Indultis, simul ac Mercatibus, Anno
Quolibet est pragnans; confines autè à justo
Sub Titulo Dominus habuit de Stemmata Gymnich;
Indè Brabantinus Dux hoc certo are Ioannes
Oppidulum, Castrumq; emit: quod utrimq; tametsi
Hispanum, Batauosq; inter grassante Gradivo,
Viribus admotis sit quassatum atq; potitum,
Iam tamen Arx isthac, & Pagus proximus Arce,
Omnibus Indultis, & juribus omnibus, (a) octo
Nuper abhinc annis, dum consultatio Thenis
Acta fuit, Bavarum Ducis, Electoris, & Archi-
Prasulis, Henrici Maximiliani Vbiorum
Archidicecesis, pro tempore, Sacra tenentis
Sceptra, per vnanimis sunt assignata fauores,
Arbitrio, juri, tutela, Eiusq; potesta.

[a An. 1654.]

X.

REIMBACHIVM.

REIMBACH, siue alijs ut dicat opinio, Rimbach,
Vrbs est, aquat à fundo qua desuper Arce,
Spectat ad Vbiacam, longo jam jure Statuti,
Archidicecesin: Conradus Episcopus, illam
Clarus ab Hochstadio Comes, & Dux magnus ad
Atam, Mu-

ARCHIDIOECESIS COLON.

Munera plura inter, seu Donatiua; propinqua
 Quæis Satrapia jacet, qua dicitur Hardia, junxit
 Archidioecesi; verum sat tempore multo,
 Vt Locus hic, alijs cum Castris, hisq; coæuis
 Urbibus, in pretium cessisset pignoris, ampla
 Nummorum summa, V Valramo à Prasule. prisco
 Archidioecesis iuri fuit indè redemptus,
 Turribus & Muris solidatus abiuit in Urbem,
 Vt Iulia Comitem tali munimine Fratrem,
 Conforcesue, Locis alijs simul aggere cinctus
 Stringeret, & motos hac frangeret arte tumultus.

Hinc quaquaversum varijs ditissima tellus
 Frugibus inturget, scopulosis proxima surgit
 Biflia verticibus, qua non procul indè niuosum
 Principium orâitur, morientis ad atria Phœbi,
 Vtq; sub Arveiler legere est, extendit ad Aram
 Seq; suasq; comas & multò longius exit.

Antiqua hanc prorsum fundamina cernis ad Urbem
 Cujusdam saxo clausitellure Canalis,
 Equalem Fossæ speciem referentis aquai,
 Iam pleriq; locis fracti excisq; : Canalis
 Hic quatuor quinosve pedes conducit in altum,
 In latum propè tres: venarum saxea verò
 Viscera per terram deducta fuisse leguntur;

Nempè Agrippina suprema in duminis Ede,
 Iuxta Sanctorum Nicolai & Magdalis Aram,
 Obducta injecta prodit se janua saxis,
 Hujus à quæductus quæ prima exordia manant:

STATUS IV. 60

Insuper antè Urbem Portam (Viuaria nomen
Est olli) Vena hac lustratur, ad Efferen, indè
Tendit in Her-Mulheim, trans Promontoria. juxtà
Fischenig & Vocheim, quà Præsulis alta Lacuna est,
Et Brulam retrò, V Valpurgis ad ostia Montis,
Vndè suum fertur Riualis habere Platea
Nomen adhuc, Rengass : velut Arx huic proxima
Rendorff,

Nunc Reindorf, ex hoc est nomen adempta Canali.

Hinc vltra Pagum Martini, viscera tendunt
Hujus Aquæ in Roesberg, Cardorf, atq; Hemmerig infra
Post VValdorf, juxta Foveam qua Marga vocatur,
Vlterius Villense Nemus penetrare videtur,
Ferreus, hic locus, est Mas appellatus, & intrat
Per Cottenforstam Morenhoven, atq; propinquum
Buschoven, Duntzighoven, sacrumq; Capellen
Cœnobium, & dictam REIMBACH, vel ab hocce
Canalis

Nomine productam RINBACH allabitur Urbem,
Hardensem rectè Satrapatum versus, ad oras
VVeingarten, Castenholtz, Antvveilerq;, Simulq;
Per tractum Eisliacû propè (Vey qua dicitur) vndam,
Et Pagos Satzvey, Burveyq;, Orveyq; propinquos,
Quinetiam VVeyer, Kalmuth. Kahl spectat & Heister
Vicinum indè Nemus, Rin dictum, gurgite lento
Vltrà Marmagium, Steinfeldensesq; per agros
Fertur, & ebullit, demùm procul indè remotum
Per Treuiryense solum, Treuirorum affunditur Urbè.

ARCHIDIOECESIS COLON.

De nostro hoc varia est sententia mensq; Canalis
Historicis, quidamq; voiant, sub Caesaris avum
Claudij in hanc primum transisse exordia venam,
Trajani verò perfectum atate Canalem,
Huic Vrbi nomen REIMBACH, Rimbachve dedisse.

XI.

RHENOVERCKA.

VNa sub Vrbiacam vult Vrbs RHEINBERCKA
refert

Archidiocesis, quam Praterlabitur vndâ
Inferior Rhem tractus, trans Wesel & Orsoy.
Dicimus antiquè, certo hanc deberier Vrbs
Archidiocesi, Finis quâ ponitur olli,
Quamvis ipsa Situm propter, Rheniq; Fluentum
(Vtraq; tractandis qua sunt aptissima rebus)
Prasidium Hispanum primò, Batavumq; deindè
Senferit, atq; hodie possessa habeatur eisdem.
Ampla capaxq; sat est, bino circumdata vallo,
Et fossâ duplici, firmum in Munimen abiit.
Non procul hinc celebris Bernardi ex ordine sacro
Abbatia jacet Fratrium, Camp nomine, ab illa
Mersensis partem Comitatus tangitur Vrbe.
A Nautis Vrbs hac infra supraq; Carinis
Vecturis de jure capit vectigal, & illud
Hinc transportanda coguntur solvere Merces.

STATUS IV.

Ad Rhenum validam RHEINBERGÆ anne-
re Turrim

De VVesterburgo Siffridus Episcopus olim
Est orsus, Presul cui post VVigboldus ab Holte
Dicti Siffridi Successor sumptibus amplis
Extremam imponi curauit in athera dextram.

Hæc Rhenano-Vbiam directo limite Turris
Archidicepsin distinguit, & inicit olli
Finalem metam, velut hinc exordia jungit
Archidicepsi Turris que dicitur Alba,
Antenacum supra, de qua jam diximus antè.

XII.

V N C K E L I V M.

Vltiore vado, quæ Rheni litora spumant,
Archidicepsis Rhenana sibi alligat Urbem
VNCKELIVM: secunda quidem tenet illius agros
Planities, propius verò circumq₃ sinistri xim
Ad Rheni, dextrumq₃ Latus nectuntur Eidem
Bacchiferi Colles, VVestervaldensibus aucti
Culminibus; rapidi juxtaq₃ volumina Rheni,
Se nonnulla Situ per amœna Forensia produnt
Oppida, & hac inter Breitbachum, Expela, simulq₃
Insula Rulandi. Regug₃ Genesis, juncto
Hæsterbacensi Bernardi ex Ordine Fratrum
Canobio, Drachenfelsz quod sub Rupe locatum est.

ARCHIDIOECESIS COLON.

Hi septem Colles quasi sunt Clausura jugorum
 Hinc Rhenanorum, Germanorum indè supraq;
 Et longè lateq; omnes colla ardua Rupes
 Erectant, Montes pri'ca hos dixisse feruntur
 Rheticones, propè quos, ut sursum ad littora Rheni,
 Circuitus quàm se VVestervaldensis in altum.
 Ducit, & attingit vicinà valles Saynam,
 Vsq; vetus Sedes Vbiorum stabat & Ara,
 (Agrippinates hodie quos dicimus) ante
 Quam trans rhenanas hos Marcus Agrippa tulisset
 In Terras, de quo propè Lintz proluxius actum est.

A jam præacta, Drachenseltz, Rupe Draconis,
 Allatoq; simul de flumine, nempe Sayna,
 Vsq; vagâ sese quàm VVuppera contrahit vndâ,
 Vspetes Populi subsellia fixa tenebant,
 Iam passim Muspat gaudet Locus ille vocari,
 Et Pars Montensi quedam superaddita Terra.

VVuppera quàm verò Rhenum currento deorsum
 Labitur, ad Ruram Tencti sua recta locarant,
 Nomen ab Angaria fuerant qui flumine nacti,
 Vrdingam contrà positi, debentur & ipsi
 Montensi Patrie: plùs infra murmura Rheni
 Ad Ruram propius noti celebresq; Sicambri
 Degebant, qui nunc Patrie convivere gaudent
 Cliviaca, cujus populi Duisberga subibat
 Metropolis: Sedes Gallorum prima; frequenter
 Ex quo dicta Loco gens Franca movebat avito
 Romano imperio, trans Rhenum plurima bella,

Bella

STATUS IV.

Bella, ruinarum grandi comitante tumultu,
Perpeſtiſque crebris utrimuiſ cladibus, unâ
Magni Fortunâ Clodovei Regiſ & auſu
Vndiq; Gallorum Germanorumq; ſacentes
Ad Rhenum Terras, ſua ſub juga duxit & arma.

Iam velut à Septem deducti huc Montibus uſq;
Ad Rheni-Montenſe Latus, quo Phœbus Eoo
Gurgite ſe tollit, Tenctri. Vſipeteſq; vocati
Que nunc Montenſes, habitabant, atq; Sicambri
Clivenſes hodie: ſed proxima montibus hiſcè,
Longiùs & ſurſum Flumen ſua teſta Saynam
Servabant Vbi; loca nunc habitata Colonis
Agrippinatum partim Montenſibus, atq;
VVeſervaldenſi Populo, non abſq; trophæis.

Sic Treviri verſus Coblenz, & longiùs ultrâ,
Lahn propè, ſuprema exurgunt qua jugera Rheni,
Naſſovj errabant, Julij qui Caſaris evo
Tunc illa Regione domos ſedeſq; locârunt
Gente Sicambrorum non inferiore; vetuſta
Que loca, cum Populiſ, Tituliſq; ſuiſmet, ad unum
Enarrare foret longum nimis, attamen huius
Cum ſint Propoſiti, multos quoq; fallat eorum
Cognitio, è Tacito, Plinioq; & Caſare plenum
Historicisq; alijs poterunt acquirere lumen.

Quod Fratres aliâ; Heiſterbacenſiſ: ut actum
Antè: Monaſterij concernit, habemus abundè
Hos dictum Stromberg Septem de Montibus unum
Incoluſſe olim, cujuſ ſublime Cacumen,

ARCHIDIOECESIS COLON.

Continuos propter Boreaq₃ Austrig₃ furores
 Deseruere, dein cum sceptrâ Philippus haberet
 Archipater, Sacro Petri de nomine Vallem,
 Heisterbach hodie, petiere, locumq₃ citatum
 Coeperunt habitare, novas ubi cernimus Aras,
 Bernardinorum pulcherrima marmora Fratrum.

Quod superest dictam supra spectantur ad urbē
 VNCKELIUM, in Rheno scopuli, lapidesq₃ quadrati,
 Vnus quos inter, grandi se pondere multum
 Allevat immanis, prater vectantibus indē
 Assiduē nautis metuendus, & usq₃ cavendus.

Praclari in Drachensfeldensis vertice Montis
 Casivi Lapides fodiuntur, & eruta Saxa
 VNCKELIUM iuxta, sic Vnckeliensia dicta,
 Vnckelstein vulgō, validis sunt apta locandis
 Mœnibus & Muris, Drachensfeldensia verō
 Magnatum aptandis Aulis, Procerumq₃ Palastris
 Mirificē profunt, quæ diversissima mundi
 In loca, per Rheni vectantur Flumen onustis
 Navigiis, grandis structura in quemlibet usum.

Insuper VNCKELIUM Lapides tres, nomē ab ipsa
 Sortitos hac Vrbe gerens Insignia prater
 Cetera se jactat, non parvæ Symbola laudis.

Virgineum in Rheno, Benedicti ex ordine Claustrū
 Agrippinatum Friderico à Praefule, juxta
 Hanc Urbē extructū est. Nonnē verdet nomine, quōdā
 Insula Rulandi, multisq₃ favoribus illi
 Cœnobio donisq₃ Pater largusq₃ Patronus
 Praesuit, & quantum fuerat donasse necessum,

Con-

St
 Contalit: illi idem
 Dudum collapsi
 Temporibus, sum
 Ad lacus occidua
 Cœnobii, fringim
 VVolkemburg dau
 Has adeo celsis
 Montibus, & Cal
 Propter tribumam
 Barbaricis que ne
 Quæ dominabam
 Hermannii, sunt
 Vraderæ ostent
 CÆS
 CÆSARI
 IN
 Obiinet, adju
 Conspicua fortit
 Hæc Patria est:
 Archidiecepsi, tri
 Mœnensi, Clive
 In circumfuso ja
 Hæc Augusta
 WERD & alias
 In propriis Sedes
 Infracta Regis,
 Jan. 70

63

STATUS IV.

Contulit : ille idem curavit Episcopus Arcem,
 Dudum collapsam desolatamq; vetustis
 Temporibus, summo Rulandis-Eck culmine Montis
 Ad latus occidentale, dicti è regione locari
 Cœnobii, firmamq; simul Munimen in altum
 Volckenberg duxit, demūq; hac functus in Arce est.
 Hec adeo celsis qua Propugnacula stabant
 Montibus, & Castrum Drachensfeldense vicissim,
 Propter inhumanos animis crudelibus ausus,
 Barbaricasque neces, atrasque Tyrannidas illic
 Qua dominabantur, Magni sub Presulis avum
 Hermanni, sunt strata imo dejectaq; fundo,
 Ut rudera ostentant, summamq; tulere Ruinam.

XIII.

CÆSARIS-INSVLA.

CÆSARIS hec merito propè Rhenum Vrbs
 INSULA nomen

Obtinet, adjunctum servat Vædical & Arcem
 Conspicua fortem Turri, Tutela, Salusq;
 Hec Patria est; trans Rhenana substernitur ima
 Archidiecepsi, tribus hisce Ducatibus infrà
 Montensi, Clivensi, Marchensique propinqua,
 In circumfuso jacet INSULA condita Rheno.

Hec Augusta fuit quondam Trajana, vocata
 WERDA alias, Heristalli primæva Pipini
 In propriis Sedes, Burgundi Principis, atque (a)
 Austrasie Regis, Staturâ & nomine Parvi;

[aAn. 708.

Cæsaris

ARCHIDIOECESIS COLON.

Caesaris in vieti Caroli Voce, Omine Magni
Ille Parens fuerat, Plectrudis Regia cuius
Sponsa, Palatino de sanguine sanguis Avorum.

Hi Capitolinum, nunc versum in nobile Templum
Mundanis sacrum, claro de stemmate natis
Virginibus, dictum tunc temporis Austrasiorum,
Seu Lotharingorum sublime Palatium habebant
Agrippa, Indigetes possessoresque potentes.

Ecce supervenit sanctus Syvibertus, eodem
Temporis in vivis, illustri è sanguine ductus
Noringram Comitum, quos Anglia nutrit, & or-
nat.

Hic postquam juvenis juvenili aetate peregit
Vitam exemplarem, primoque Monasticus, ultra
Octo novemve annos, Eboraci est unctus ab ipso
Archipatre Egberto Canonum de more Sacerdos,
Mox Abbas Dacoris studio, ac Pietate decorus
Exitit, Hortator fervens ad dogmata Divina.

Assumpto numero bis sex exinde virorum,
Divinum Sacramentis quos Flamen agebat,
Ad convertendum Frisios Batavosq;, supernis
Mittitur auspiciis: cum jam sub munere tali,
Quo saugebatur vir sanctus amore salutis:
Praesulis officium gestaret, Episcopus, ille
Verdensis primus, Mirag;, Pedog;, coruscus,
Vir pius, & Frisonum jam dictus Apostolus, ecce,
Illius ut meritis Hollandi ex parte, Supremo
Iurassent verog;, Deo pia Sacra professi,

St
Catholici Trifida
Christi omni, & fa
Nobis ut dudo
Causa Apostolicum
In loca sparsa Cito
Moxi Apostolicum
Indi Manasteria
Latium tendit, q
Ageriam versu,
Ad Ruram, Popu
Tunc dici, & mul
In convertendu
Præterea, omnem
In Miraculorum p
Cumq;, Boru
Luxonijsq;, loc
Ad Magnum Au
In Sanctam illu
Tunc Agrippina
Obtinuitque locu
His ope practica
In WERDA
In Terris Patrij
Quod factum
Historia; dema
Lacerta avuor
Cum Populo ad
Alia verba du

64
STATUS IV.

*Radbodas Frisia Rex insidiatur ovili
 Christuolam, & tali bacchatur ubiq; furore,
 Myſarum ut duodena dein (novus ille profectus
 Cærus Apostolicus fuit) in confinia paſſim
 Sit loca ſparſa Cohors, & Divo ſorte Sviriberto
 Munus Apostolicum per Weſtphala contigit arua.*

*Indè Monasterium, Bilefeldt, propiusq; Viſurgim
 AEtatim tendit, quin & ſe longius efferit
 Angariam verſus, Montisque & Marchia in Oras
 Ad Ruram, Populi qui Boructuarij amabant
 Tunc dici, & multus tanti Praeonis ab ore
 In convertendis animabus, ſcilicet iſtas
 Per terras, omnem fructus creſcebat in horam,
 Vi Miraculorum praeunte ſequenteq; Divam.*

*Cumq; Boructeris bellum contingeret acre
 Saxombuſq;, loci propter confinia juris,
 Ad Magnum Auſtraſie Regem, dictum antè Pipinum,
 Et Sanctam illius, Plectrudem nomine, ſponſam
 Venit Agrippinam, in dicta jam ſcilicet urbe
 Obtinuitque locum vir ſanctus; ab aſpice caelo
 Hic ope prædictæ Plectrudis condere cepit
 In WERDA Templum, vicinis hacce ſalutem
 Ut Terris Patriſq; novâ plantaret in Ara.*

*Quod factum, ex eius potis es deducere vita
 Hiſtoriâ: demùm perfectò munere, multis
 Lucratîs annis, Terrisq; affinis, omni
 Cum Populo ad vera Fidei Myſteria ductis,
 AEtatis nonus dum (a) ſexageſimus annus.*

ARCHIDIOECESIS COLON.

Curreret, in sancta Vir sanctus pace quiescens,
Transscripsit coelis Animam, cineresque Sepulchro.

Hinc portentosam propter Miracula mortem
Quae comitata deum, & plurima signa, probata
In summa vita rebus Pietate gerendis,
A multis hodie colitur, veneratur, & illa
Eximius Tutor, caniturq; Patronus in Vrbe.

Magnus Dux verò, celebrisq; Monarcha Pipinus
Subsidio Divi postquam meritisq; Syviberti
Hanc juxtà WERDAM, bino de Marte trium-
phans,

Cum Boructuarijs (a) stravisset Saxonas, Vrbi
Robustis muris firmam superaddidit Arcem,
Quae (cùm succrevit gemino huic Vrbecula fulero)
Sub Barbarossa Friderics Caesaris avum
KAYSERSVVERDA fuit, seu CAESARIS-IN-
SULA dicta.

Audit antè diu divini WERDA Syviberti.

Hunc Canonizavit WERDAE Leo Tertius, illud
Festum exornavit Caroli praesentia Magni,
In magno numero Populi spectante cateruâ. (b)

Post Theodoricus Moersa Comes, Vbius idem
Archipater, Thoma festivâ luce, (c) Gerardo
A Comite è Clivia, cognatâ stirpe Nepote,
Kaysersvverdanium pro centum millibus Auri
Florenis, Castrumq; simul Vedigal, & Urbem
Emit, & assivit, sic ut vi, jamq; vigore

De-

[a] An 749 [b] 803, [c] 1431.

[a] An. 14

STATUS IV. 65

Desuper erecti Tractatus, atq; probati
 Consensus, etiam votis (a) concordibus, olim
 Archipatre, & Statibus Patria ad sacra fœdera du-
 ctis,

Tempore ab hoc Castrum, vectigal & INSULA certò
 Vbiacæ semper remaneret & usque, statutum est,
 Archidicepsi: Comes hinc Clivensis in omne
 Sponte resignavit jus Urbis & Arcis, utrimque
 Pro se, proque suis post-successoribus, inq;
 Perpetuum robur, validis super astra columnis
 Armatum Castrum, simul & compagibus urbem
 Rhenanum iuxta Flumen, percommoda propter
 Strata Situs firmis circumdedit undique vallis,
 Inq; reale dein (ut adhuc) Munimen abivit.

Hac adeò fortis lustratur Turris in Arce,
 Ut nec Tormento possit quassari er ullo,
 Ignicrepove globo, Balista, ullove Molari.
 Quin ita provisæ est rebus sub quemlibet usum
 Arx, hosti ut terror sit & Vrbs jam terror Eidem.

Nitro-pulveream tetigerunt fulmina Turrim
 Nuper in Arce, cui damnum sat (b) grande tulerunt
 At citrà vulnus Muniminis huius & Vrbs.

Hac exempta olim per Vectigalia Rheni
 INSULA, & Indultis aliis donata: sed inter
 Hac, primum est, nulli quod concedatur adire
 Ex Gelris Regimen, Clivis, Montensibus ullum:
 Hoc Patriota autem soli servatur Honori,
 Inque Dicepsi natis, patriæque Ministris.

XIV.

[a] An. 1463. [b] 1656.5. Iulii.

XIV.

ZONTINA.

VRBS ZONTINA Vbia, complexa Feloniun,
& Arcem,
Archidioecesi substat, quam verberat infra
Rhenus Agrippinam: huc, quondam Vectigal ad
Vrbem

Nubiacam positum, Rhenana propter aquai
Defluxam, cessit: Dani nominis Etymon hujus
A Sunicis quidam: quos postea legimus Hunnos:
Quo Sundaerffetiam dici vult nomine: verum
Hac contra Tacitumpugnans Sententia, claris
Qui probat in scriptis Vbros, aliasve Colonas,
Vsq; Betavv à Coblentz, vicino in litore Rheni,
Hanc defensuros, adversus Teutonas, Vndam,
E regione sitos, hinc indè fuisse locatos.

Hoc etiam multò minùs est fas credere, in hisce
Partibus ad Rhenum Sunicos vixisse, vocatos
Post Hunnos: verè hec fundatur opinio grandi
Erroris fulcro; nam lectum est sapius, Hunnos
Vndecies sanctam cum mille Sodalibus, inter
Virgineos de jure Choros, & Martyras, antè
Agrippinensem circumvallantibus urbem
Vrsulam inhumanà mactasse tyrannide, neue
Hoc ullo in textu posse, aut potuisse probari,

Qui

St
Oligandem ha
perere Hunno
anti infirmam
in loca delatos, et
Qualiter atq; Gerh
Dix Maximianu
Monemà cum Ma
Carem Alexan
Tromavit, vni
Superium, at de
Christicolim, qu
Supplicia aquila
Timentis, idem
Nunc ut pro
sum
Lobanur nome
antiquis verò F
LONTINA in
antiquis firmam
Sigidus (a) p
Tunc Agrippin
Archiepiscopus
Spons: Teloni
Estruxit Turri
Hunc Circa
Ad Rheni ripa
Tomas, & bi
(a) Ap. a

STATUS IV. 66

Qui quondam hac, ævum prodire sub Attila, in oras
 Quiverit Hunnorum malefana propago: sed illi
 Sunt informandi, dictos hac taliter Hunnos
 In loca delatos, ad Rhenum nuper Alauni

Qualiter atq; Gothi, Gens Hunnis proxima, quorum
 Dux Maximinus erat, qui pœnè Vicelia in urbe,
 Mammaâ cum Matre fidem Christi ore professa
 Casarem Alexandrum per vim fraudesq; dolosq;
 Truncavit, nisiq; suo substernere juri
 Imperium, at demùm multorum sanguine fuso
 Christicolam, quos ipse neci dedit, horrida mortis
 Supplicia Aquilæ dignis gravioribus usq;
 Tormentis, idem sensitq; hausitq; Tyrannus.

Nunc ut propositum tangamus, & Urbis ad ip-
 sum

Labamur nomen, ZONS dici vult quasi Zu-ons,
 antiquis verò Friedstrom, reperitur in actis,
 ZONTINA in Latio sermone: hinc addidit Archi-
 Antistes firmam Dux Westerburgicus Arcem
 Siffridus (a) propter causati fulmina belli
 Tunc Agrippinam quæ detorquebat in Urbem.

Archipater de Sarverda Fridericus, ibidem
 Sponte Telonicam, Petri de nomine quondam,
 Extruxit Turrin, ZONTINA robur in urbe.

Hujus Circuitus Situs huc illucq; vadofas
 Ad Rheni ripas, viridantibus ordine Pratis
 Vernat, & hinc contrâ Rus, nobile turget opimâ

Fer-

(a) Ao. a 129e,

ARCHIDIOECESIS COLON.

Fertilitate solum, planoq; sub aquore Tellus.

Hos Satrapatus agros: olim Comitatus, amabat
 Hullekradt dici: vicinis tangit arctis,
 Henricus quem de Vurnburgo (a) Praesul, ad amplas
 Nummorum expensas, Argenti pondus & Auri,
 A Theodoberto, praeclara stirpe, Lovone
 E Comitum Clivia possessum, rursus avito
 Archidioecesis iuri emit, & usq; redemit,
 Quin & in Vbiaca convexis moenibus Arcem
 Praesidium Ecclesiae, Robur, Munimen, Asylon,
 Tutelamq; vehi summa in fastigia, crassis
 Turribus, & Fossis curavit utrimq; coire.

Iam sub praedicto Satrapatu, Martia quondam
 Quae via Romulidum, Woringa (aliasve Buruncum
 Oppidulum) taliq; loco jacet, Ara Tonantis,
 Divorumq; Aedes quo nunc exstructa videtur,
 Romaniq; olim Castrum stetit agminis, Horneck
 Nomine, nec multis abiere Decembribus anni,
 Cum Romanorum monumenta antiqua reperta
 Hocce loco, raras populo monstrantia formas.

Non procul inde, tamen fors parvam impenderit
 horam,

Iucundo in Luco jacet Abbatia celebris
 Norbertinorum, Knechtsteden, Episcopus Hugo
 De Sponheim, jam jam morti quam proximus, ipsis
 Fundavit Divis, alias monialia plura
 Claustra, velut Langvade & Eppinekhofen ad Esfz;

Pre-

[a] An. 1323. 30. Ian,

STATUS IV.

Prætereunda mihi non est Processio, magno
 Qua numero Populi in Nivenheim, sacra quotannis
 Vota Deo solvens, in Salvatoris honorem
 Tendit, & hinc quivis haurit captatq; salubrem
 Corporis atq; animi sanâ virtute Medelam.

Hûic Sacrapia etiam venit Patrimonium, avita
 Præfulis Eximij, Conradi, Illustris ad Aram
 Hochstadiumq; suo Comitibus Residentia jure:

Hinc penes Hulckradium Vicus, quem dicimus
 Hæsten,

Hochsteden quondam, superest, quo Præsule junctus
 Holzensis Comitatus, uti quoque plurima Sedes
 Tam Comitivarum, Ditionum, quam Regionum
 Metropolitanas Vbiorum cecit ad Aras.

Ius Zontinensis servat pro tempore Consul
 Graminis & Frondis: Friderico à Præsule nuper
 Roboris eductum valido munimine Castrum,
 Exhibet Archivum Zontinense, antè fuisse
 Delubrum, Templive Domum, quin jugera circum
 Inde jacent Templi, Templaria nomine dicta,
 Tempellandi alias: Hassorum Marte furente
 Cùm delecta globis rudera, evulsaq; columna
 Sunt restaurata, dicti fundamenta Templi,
 Adstructiq; Chori certis patuere figuris.

Laude coronatur Zontina, Exercitus agrum
 Hassorum hunc, quandò vastabat milite (a) Castris
 Novesij educto, binis crudeliter urbem

Ten-

[a] An, 1646.

ARCHIDIOECESIS COLON.

Tentabat vicibus, Ravenhaubteq; furentibus armis
 Destitit haud quaquam; verùm Goltsteinus illic.
 Commendans ausis violentis restitit, Arcem
 Atq; Urbem servans pro Numine, Casare, Divi,
 Cacos pugnantis Hassos sub nocte salutat
 Taliter, ante diem, ut caeca confusio noctis
 Inde fugam, hinc abitum nocturno suaserit Hosti.

Ast vice post aliã, Melandri adventus eandem
 Obsidionali clausura cinctamq; Phalange
 Urbem dissolvit, libertatemq; redemit.

Binos post annos ZONTINA hec pectora Martia
 Ulterius sensit, dolor, eheu! (a) Castra propinqua
 Hassorum rursus quando Lambobius agro
 Grevenbrochiaso temerè est aggressus in armis.

Primitus in Cattos quamquam felicia signa,
 Atq; trophæa tulit, tamen his Fortuna noverca
 Consilia ordiri desperabunda coëgit.

Cumq; recisa esset via, & intusclusa potestas
 Erstam t: anstri clausam, victoria cessit
 Non sine clade tamen, penes Hostes, fausta repente.

ZONSLIA murus erat casu hocce, resumere vi-
 res

Lamboio permisit, abhinc non tempore longo
 Offensive adit Cattos, Padebornia Castra
 Invadens, urbemq; illam pro Praefule servans:
 Progressus vetitus: Pax alma recondidit Enses.

XV.

LYNNA.

Inter Rurales unam sustollimus Vrbes
 Archidicecesis LYNNAM, cui firma jugatur
 Arx, Satrapave Domus, quò se bis terveper Annum,
 Sapius aut etiam, gestans pro tempore fasces
 Archipater Cervos, consecraturus & Apros
 Debebit, & Lucos passim venando peragrat.

Hac, etenim Inferior qua collustratur ad Eurum
 Parte, Dicecesis, lignorum fertile circum-
 Quaq; Nemus frondet, multaq; sub arbore densi
 Visuntur Saltus, Majorum Lustra Ferarum,
 Ingenti hac numero qua per Dumeta vagantur,
 In Venatoris prona venabula cursu.

A Rheno binis ferme quadrantibus hora
 Vrdingaq; jacet, propè quam stat cernere Claustrum
 Virgineum: Mebr Nomen huic: Residentia quondam
 Illustris Comitatus fuit, & Comitatus ibidem.

Nunc post Hilgundis Superis adscripta, per ejus
 Gnata Hadevvgis: ibi Sacra que Prima Palastra
 Abbatissa fuit: Consensum, unumq; Sororis
 Votum Elisabetha, Comitisse à Randerath atq;
 Lidbergâ, Divam, rerum Patrona Sacrarum,
 Pramonstratenfis fundavit in ordinis Ædema.

Praesul

ARCHIDIOECESIS COLON.

Prasul Reinoldus de Dasselien addidit illam
 Archidioecesi: verum urbs à Prasule LYNNA
 Henrico V'irnburgensi civilibus aucta est
 Iuribus, & multis dotata Favoribus (a) illa
 Cum Reesa, Rheni, quae nunc Clivensis, ad Vndam
 Permutata fuit. Dicte quae subjacet Vrbi,
 Non modò praevalidis Arx in fastigia muris,
 Obductisq; vado Fossis, at quaq; rotundâ
 Amplâ, robustâ, & forti circumdata Turri est,
 Quae Furnis, Puccisq;, Molis, aliisq; sub ima
 Quaeis opus illati fuerit discrimina belli:
 Rebus, & adjunctis provisa sat, atq; repleta.

In propriis olim Clivia Comes Vrbe Iohannes
 Hac utebatur LYNNA Possessor, (b) & Haeres,
 Cuius post mortem Vidua, pro tempore vite,
 Iuribus appropriis LYNNA assignata Mathildi est.
 Invida huic autem Patru Successio Adolphi
 A Latere è Clivia Comitibus, Vidua ipsa suomet
 Arbitrio Satrapam Stephanum de Dunen honesto
 Officio removeret, quod participare negaret
 Fraudis in astu, ergo Henricum de Strunckede fecit
 Praefectum Officii, cum quo convenit, ut ipse
 Affereret LYNNAM simul Orsoviâmq; probatum
 In pignus cessisse sibi, pro millibus octo-
 Ginta, ex antiquis Schildorum, nomine tali
 Vt simulando sibi binas afficeret Vrbes.

Quod sic Henricus de Strunckede fecit, & orta

Hinc

(a) An. 1330. (b) 1370.

NO. STATUS IV.

Hinc Patria gravis est, inter, lis magna, Dynastias.

Et quia communes tractus quacunque Viarum
 Infestabantur spoliis, crebrisq; rapinis,
 Archipater Sarvverdensis Fridericus inivit
 iam cum praetacto Henrico de Strunckede firma
 Foedera Tractatus, ut Castrum Prasuli & Urbem
 Agrippinatum pro certa ex aere Moneta
 Cesserit: ast demum post multos inde tumultus,
 Cum Comite est ictum Clivenfi foedus Adolpho,
 Ut Fridericus ei pro summa solueret ante
 Septuaginta Auri Florenum millia, tandem
 Ut propria Vbiace stabilisq; Vrbis LYNNA maneret
 Archidicepsi, Reesa, Aspellumq; vicissim
 In dictum hunc Comitem transportarentur, ut a-
 ctum est,

Et sic LYNNA Patri Patria pro tempore paret.

XVI.

VRDINGA.

Proxima Rhenanis VRDINGA Vrbis jungitur
undis,

Inferioris ubi tractum gremiumq; subintrat
 Archidicepsi, plano superinsita fundo,
 Frugiferosq; solo, quod pingues nutrit aristas.

Hoc in complexu, sub Christi iociter annum

Post

ARCHIDIOECESIS COLON.

Post sexaginta, denum: cum maxima totum
Seditio Imperium Romanum, Urbesq; teneret,
Exortos propter conjunctis Casaras armis;
Discordes etiam motus, belliq; tumultus
Surgebant juxta vicini Flumina Rheni,
Claudius^{us} nota densum Civilis ut agmen
Gente coegisset Bavariam, multumq; propinqua
Turbarum, multumq; mali vexisset in oras:

Romana altitum Praeses Ductorq; cohortis
Ordinatus Flaccus contra sua signa movebat,
Quo Dux ille loco Castrum sibi forte locarat,
De cujus Munimenti cognomine, juxta
Multorum mentem, quorum sententia nobis
Perplacet; Ordo quasi hac vult Vrbs VRDINGA
vocari

Aut Castrum Ordionij, quamvis ut plurimum Vrbi
VRDINGÆ Scriptor grecum subscribere nomen
Gestiat ὄργυρον qua vox Magazina vocatur,
Esse domus, sicq; VRDINGÆ de nomine mens est:

Vicinis alias in partibus, obvia prona
Littora trans Rheni, sita gens, populiq; coevi
Plurima Romanis movere incommoda, longas
Difficilesq; acies, & maxima praelia belli.

Hujus precipuum Roburgq; potentia, visq;
Gentis ad VRDINGAM, Duisbergæ: Regia Sedes
Quæ tunc Francorum fuerat: conjuncta vigebant;
Hiq; simul suso Socialibus agmine nervis
Precipuum Romanorum Munimen ab imo

Asch-

STATVS IV.

70

Aſchburgum fundo ſic deſtruxere, lapideꝝ
 Vt nihil hoc aro, capitis, caudave ſuperſit,
 Hoc ſolum excepto, quod in iſtũ finibus, altam
 Subter tellurem, quondam Gentilibus uſa
 Diuerſis diſperſa locis Nummiſmata ſeſe.
 Atqꝫ Characterum ſpecies, & Grammata vaſtiſ
 Prodidert Saxiſ incifa, ad Flumina Rheni,
 Et juxta vicum, qui dicitur Emmerig, intra
 Moerſenſem Comitatum Aſchburgo, Vrbiqꝫ propin-
 quum

VRDINGÆ, in tanto tam pauca inuenimus Agro,
 Tunc alia ex aliis excuſibus Hoſtiſ, in amplis
 Munimenta lociſ, grandes perpeſſa ruinas
 Per paucaſ tenuere Domoſ, qua condolet inter
 Calo, Calenhouſen vulgò, ſimul atqꝫ Veteſa,
 Quò poſt Cœnobium, Vorſtenberg nomine, ſtruo
 Etum.

Romani verd ſummum ſubidre cruenti
 Hoſtiſ onus, rabidi damnum irreparabile Martiſ,
 Vrbiſ Princepſ Horum Traiana Colonia quandò
 Francorum ſubiit motuſ, equataqꝫ fundo eſt.

Hac ſita poſt Xanthoſ Vrbiſ luſtrabatur, in ip-
 ſo

Tramite, quo Xanthiſ Zoniſbeckam tenditur, illud
 Divi Bernardi qua nunc ſpectare ſacellum
 Parte licet, ſolum tam grandi ex urbe ſuperſteſ,

Crudeleſ adeò ſtrageſ ſecere, ſub illa
 Mũ atate lociſ, gentileſ, martia, Franciſ

1

Pectora,

ARCHIDIOECESIS COLON:

Pectora, tam nocui vomuere tonitrua belli.

Iam velut VADINGÆ Munimina proxima, &
infra

Romulidum, Rbeni trans murmura fusa deorsum,
Tam misere prostrata jacent, sic ante profata
Haud minus atroci Martia Castellâ furore
Demolita gemunt, ut Gelb, Gelduba vetustis,
Quâ nunc pauca ades fumant, pauciq; camini;

Hujus voce loci, Populos hinc inde scentes
Geldubas olim dixere, locuq; citatus
Tangitur à Plinio; Galbâhis Sulpirius oris
Rhenanos conservando sudavit, & omne
Impiger in studium circum adificare propinqua
Castra locis, magno hinc Galba de Casare venit
Gelba, jacent antiqua etiam fundamina ibidem.

Creditur à multis quod sit nova Tracia Erat
hence!

Iam quamvis Ericetum extet, tamen usq; leguntur
Existis Gelbis, quidam quod nempe Monarchis
E Romanorum, Casar curavit opimum
Inde sibi fructum, Siferis sub nomine, Romam
Transferri, cujus Tellus ea prodiga fœtus.

Hâc Geldubarum genti (a) Mystera Sacra
Divus Svibertus fidei suggestit, in urbe
Verdensi residens, aut Casaria - Insula; ab e-
jus

Cœlica Evangelij captabant Presulis ore

[a] An. 705.

STATVS IV.

Dogmata, divinis mentem informantia rebus,
 Presbyteros his ille dedit Missag³, Ministros
 Preposuit, Pracoq³ fuit, delubra profanis
 In quibus Idolis, funestos Thuris odores
 Et Sacra falsa dabant, Divum convertit in Aras,
 Sancivitq³ piis sacro de more statutis,
 Et dictam primus perduxit ad inclita gentem
 Castra Dei, verumq³, dedit cognoscere lumen
 Salvifica si, qua celsus aditur olympus.

De reliquo Henricus (a) Presul Virnburgicus,
 vrbi

VRD'NGÆ fossas, Muros, Tutoresq³, simulq³
 Cum Claustris Portas, Civilia iuraq³, nomen
 Urbis ut inferret, subiecit, & addidit: ante
 Absuit à Rheno passus Vrbs illa trecentos
 Ultra, quod spatium Rheni de vectior unda,
 Alluviumq³ ferè dictam delambit ad vrbes.

[a] An. 1330.

XVII.

REENSA.

Hinc ultra Coblentz, Rhenana ad Flumina;
 REENSA,
 Archidicepsis quamvis à Corpore paulum

Distet

ARCHIDIOECESIS COLON.

Distet, ad Vbiacam tamen ipso jure refertur
 Archidioecesis, sed adhuc sub Pignore vivit
 Hassorum: Urbis eadem muris & turribus aucta
 Adjacet apricis Bacchiq³ feracibus Arvis,
 E quibus Albellum, sat vinum forte quotannis
 Provenit, & quanquam Vulgo in proverbium abivit,
 Vinum REENSENSE haud decus est, neque gloria
 mensa:

Utamen hoc gustatur odore, colore, sapore.

Hac Divi quondam fuit Urbs ex are Paterno
 Praesulis Austrasi Cuniberti propria, Rhenum
 Qui juxta Fluvium hunc, & jus quod habebat, ibi-
 dem

REENSEQUE & Zeltinga, Rattichijq³, Mosellam,
 Omnibus adiunctis Vbiam transfudit in Aram.

Hic aded insignis claret Prospectus, ut uno
 Intuitu, in quatuor Castella, & quatuor Urbes,
 Inq³ Dynastiarum Ditiones quatuor inde
 Lustrari detur: REENSAM, quam vendicat Archi-
 Praesul Agrippinas, Stoltzenvestam atq³ Capellam
 Annexam Treviris, & cis vaga littora Rheni
 Overlahnsteinam, Lahneckamq³ insuper Arcem
 Iure Moguntinam; Braubach Castrumq³ vicissim
 Marxpurgum, & Princeps hoc Darmstadiensis ad-
 optat.

Hanc supra REENSAM multoq³ propinquis
 Urbem,

Ad Rhenum Structura vetus, collapsaq³ prorsum

Est

STA
 Hic sub mure, cu
 Venceslau in hac
 partem, propter deli
 lomatum Imperium
 Confus Procerum, Re
 1071. h. bis duo C. ex

MECKE

Nostri exurgit
 Forense
 Capitolium, nuper
 bem,
 urbis urbanis, all
 Archidicesse reliqu
 Libertate valet, gen
 Vbi hac in plan
 Tandis utrumq³, a
 tyrum vernat,
 Urbis partem, pa
 Geminibus nechtis
 Hic in Marmore
 A turritum popu

[3] An. 1036.

72
STATUS IV.

Est sita sub nucibus, qua Regia Sella vocatur:
Wenceslaus in hac Caesar, quem diximus olim
Ignavum, propter delicta patrata, quibusq;
Romanum Imperium destruxit & are gravavit,
Consilio Procerum, Regno detruditur & sic
Post M. bis duo C. exauctoratur ibidem.

XVIII.

MECKENHEIMIVM.

IN nostra exurgit, MECKENHEIM, metra
Forense

Oppidulum, nuper (a) quod adhuc transivit in Vr-
bem,

Iuribus urbanis, aliisq; Favoribus auctum,
Archidiaecesis reliquis ex Urbibus, equã
Libertate valet, geminog; positur honore.

Vrbs hæc in plano lustratur condita campo
Fœcundis utrimq; agris, pratissq; rotundum
In gyrum vernat, vicinam hinc montibus addit
Eistiacis partem, partemq; Aralibus indit
Culminibus nectit, binis innixa columnis.

Hic in Marmoreo ducto sublimè sepulchro,
A varij circum populi præeunte caservã

[a] An. 1636,

ARCHID. COL. STAT. IV.

In Pastoralis Divorum rite frequenter
Ecclesiâ Sacri cineres, atq; ossa coluntur
Wendelinorum. Fernandi tempore Magni
Præfulis, hac Vrbs ad Patriæ Comitia scripta est.

Sanctus de Sonnenberg Archiepiscopus ANNO
Diva à Richezâ MECKENHEIM cepit, & illa
Tam celebris Matrôna fuit Regina Poloniæ
Illius postquam Meieceslaus abisset.

E vivis Coniux, quamplurima munera præter,
Quæ pro structura dedit ac fundamine Templi
Collegiivæ, Gradus Mariæ quod Virginis, alto
Agrippinensi Titulo dignamur in urbe,
Archidiecepsi junxit, jam cernimus Urbem.

Hinc in præactio tumultata Richeza quiescit.
Collegij Templo, quâ demonstrantur ad huc dum,
In Mausoleo defuncta Cadavera talis
Matrona, tante Regina, Authoris & huius
Ecclesiæ, de qua Benefactrice atq; Patronâ
Imperij, Pomum MECKENHEIM gestat in Armis.

ARCH
COL
P
WEST
WEST
Et comprehendatur
Caroli Imperij,
Sicut in Ordinibus
Religiosis etiam per
Præceptione surgit,
Titulus est Terrarum
Vnde est finis, Me
Cant. Cameracensi